

BABYOR NI PI' PAUL NGE YAN NGAK E GIRDI' NU ROMA

I Paul e yoloy e babyor ngak girdi'en e galesiya nu Roma u m'on ni nge yan i guyrad. Be learnag ni nge par rorad boch ngar ayuweged nge yan u rom nga Spain. I yoloy e re babyor ney ni bochan e nge fil ngorad rogon e tin ni manang ni yibe par nib mich Kristus u wun'uy.

Som'on e yog ngorad nma pi' e meybil ni fan ngorad, ma aram fini yoloy e tin ni ba ga' fan ko re babyor ney, ni aram e murung'agen rogon nma mat'awnag Got e girdi' ngak u daken e michan' rorad ngak Kristus (1:17).

Urngin e girdi', ni piyu Israel nge pi'in gathi yad piyu Israel e tin nthingari yag ngorad e ngar mat'awgad ngak Got, ni bochan e ra be' ma be par u tan gelngin e denen, machane yad ra mat'aw u daken e michan' rorad ngak Kristus. Miki weliy Paul murung'agen fare pangiy nib be'ech ni ra yag ko pi'in ni kar ta'ab girdi'gad Kristus kar manged pifak Got. Pi'in ke mich Jesus u wun'rad e ke aw e gapas u thilrad Got, ma Kan Nthothup e ke chuwegrad u tan gelngin e denen nge yam'. Yu guruy ni 5-8 e be weliy Paul murung'agen e Motochiyel rok Got nge fan, nge maruwel ko Kan Nthothup u laniyan' e girdi' nike pagan'rad ngak Got. Miki weliy Paul rogon e leam rok Got ni fan ngak piyu Israel nge pi'in gathi yad piyu Israel. Ngiyal' nde mich Jesus u wan' piyu Israel me maruwel Got u fithik' e pi'in ni gathi yad piyu Israel ngar thapgad

ngak u daken e michan' rorad ngak Jesus nge runguy rok Got ngorad, machane mmich u wan' Paul ndabiyag ni nge par piyu Israel ni dabi mich Jesus u wun'rad. Miki fonownag Paul rogon ni ngu'un par ni ngan pigpig ngak Got ma yibe fol rok, mi i t'uf be' rok be' mu kun fol rok e am. Tomuren e gi babyor ney me yoloy Paul e thin ko fangich ngak e girdi' ma be pining e magaer nge sorok ngak Got.

Tin ni bay riy

Tin ni ba ga' fan ko re babyor ney 1:1–17

Girdi' ni kar malogad e thingar ra sulod ngak Got 1:18–3:20

Kanawo'en ni nge thapeg Got e girdi' ngak 3:21–4:25

Bin nib be'ech e pangiy nma pi' Kristus 5:1–8:39

Tin ni leamnag Got ni fan ngak piyu Israel 9:1–11:36

Rogon ni ngi i par girdi'en Kristus 12:1–15:13

Tomuren e thin nge fangich ngak e girdi' 15:14–16:27

¹ Re babyor ney e yib rok Paul, ni tapigpig rok Kristus Jesus, ni ir ba apostel ni Got e mel'eg me pining ni nge machibnag ngak e girdi' e Thin Ni Bfel' ni yib rok Got.

² Re Thin nem Ni Bfel' e yog Got u l'ugun e pi profet ni bayi pi', min yoloy ngalan e babyor nib thothup.

³ Re thin nem e murung'agen Fak, ni aram e Somol rodad i Jesus Kristus; ma rogon ni ngal' nib girdi', e ni gargelnag ko ganong rok David;

⁴ ma rogon ni ir Got nib thothup e dag Got gelngin nib gel ni be micheg ni ir Fak Got, ni bochan e faseg ko yam’.

⁵ U daken Kristus e fal’eg Got wa’athag riy ni nggu mang reb e apostel ni fan ngak Kristus, ni bochan e nggu pow’iy e girdi’ u urngin e nam nge mich Kristus u wun’rad miyad fol rok.

⁶ Ku errogon gimed e pi’in ni gimed bay u Roma nike piningmed Got ni ngam manged girdi’en Jesus Kristus.

⁷ Ere gu be yol ngomed ni gimed gubin e pi’in gimed bay u Roma ni gimed ba t’uf rok Got nike piningmed Got ni ngam manged girdi’en ni be lungug:

I Got ni Chitamangidad nge Somol Jesus Kristus e ngu’ur ayuwegew gimed ma yow be pi’ e gapas nga lanin’med.

Pining e magaer u fithik’ e meybil

⁸ Som’on e nggu pining e magaer ngak e Got rog u daken Jesus Kristus ni bochmed ni gimed gubin; ya re fayleng ney ni polo’ e yad be rung’ag e michan’ romed.

⁹ Got e manang ni tin ni gu be weliy e ba riyul’ — ni ir fare Got ni gu be pigpig ngak u polo’ i lanin’ug ni bochan e gu be machibnag ngak e girdi’ e Thin Ni Bfel’ ni yib rok ni murung’agen Fak. Got e manang ni gubin ngiyal’ ni gu ma unegmed ko meybil rog

¹⁰ ni gubin yay ni gu ma meybil. Gu be wenig ngak Got, ni fa’anra bm’agan’ ngay, me guy rogon nge yag ni gub gguymed e chiney.

¹¹ Ri gub adag ni nggub gguymed nggu pi' e thin rok Got ngomed nge gelnagmed.

¹² N'en ni gu be leamnag e ra fel' rogomed riy, ma erregon gag nra fel' rogog riy ni ba'aray rogon: ra fel' rogomed ko michan' rog mra fel' rogog ko michan' romed.

¹³ Pi walageg, ri dab mpaged talin nike yo'or yay ni kug leamnag ni nggub gguymed, machane bay ban'en ni gubin ngiyal' ni be tiyeg nder yag ni gub. Ya gub adag ni nggu ayuweg boch e girdi' u fithik'med ngar thapgad ngak Got, ni bod ni kug rin' ngak boch e girdi' ni gathi yad piyu Israel.

¹⁴ I gag e thingar gu ayuweg e girdi' ko pi nam, ni pi'in kar mon'oggad nge pi'in ndawor, nge pi'in yad ba sukul nge pi'in ndar sukulgad.

¹⁵ Aram fan ni gub adag ni ngku gu machibnag e Thin Ni Bfel' ni yib rok Got ngomed e pi'in gimed ma par u Roma.

Gelngin e Thin Ni Bfel' ni yib rok Got

¹⁶ Dagur tamra' ko re Thin ney Ni Bfel' ni murung'agen Jesus, ya ir gelngin Got ni nge thapeg e girdi' ngak, ni urngin e pi'in ke mich u wun'rad e re thin ney, ni som'on e ni pi' ngak piyu Israel, mu kun pi' ngak e pi nam ni gathi yad piyu Israel.

¹⁷ Ya Thin Ni Bfel' ni yib rok Got e be dag rogon nma mat'awnag Got e girdi' ngak ni ba'aray rogon: ma mat'awnagrad ngak ni kemus ni fa'anra mich Kristus u wun'rad mi i gel e michan' rorad ngak i yan. Ni bod rogon ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, "En nike mat'aw ngak Got ni bochan e ke mich Got u wan' e ra fos."

Kireb rok e girdi'

18 Damumuw rok Got e ke m'ug ni be yib u tharmiy i yib nga daken urngin e denen nge kireb ni be ngongliy e girdi', ni pi'in ni ngongol rorad nib kireb e be ning e kanawo' ko tin riyul' ni nge dab nnang.

19 Got e be gechig nagraad, ya tin nrayag ni nge nang e girdi' ni murung'agen Got e ke tamilangan'rad riy, yi Got e ke tamilangnag ngorad.

20 Ka nap'an ni sunumiy Got e fayleng, ma fel'ngin ndabiyag ni ngan guy, ni aram gelngin ni dabi m'ay bi'id nge rarogon ni ir Got, e kan guy nrib tamilang. Girdi' e rayag ni nge nang fan e pin'ey u fithik' e pin'en ni kem'ay i sunumeg rok Got. Ere dakuriy e tawey rorad ngabang!

21 Yad manang Got, machane darir ted fan nrogon ni ngan tayfan, ma darir pininged e magaer ngak. Ma tin ndariyfan e yad be leamnag ma lanin'rad ndariy ban'en riy e be par u fithik' e lumor.

22 Be lungrad e yad ba gonop, machane ri yad bbalyang;

23 yi Got ni dabi yim' bi'id e kar paged ndarir siro'gad ngak ma darir meybilgad ngak, kar chealgad yad be tayfan ma yad be meybil ko liyos ni kan ngongliy ni bod ya'an e girdi' nma yim', nge arche', nge gamanman, nge gamanman nma gararaw nma sirgig u but'.

24 Aram rogon feni balyang e girdi', ma aram fan nike pagrad Got yad be rin' e tin nib golong ni aram e tin ni yad be yim' ni bochan, mra bagayad ma be ngongliy ngak bagayad e pin'en ni yima tamra' ngay.

25 Kar thiliyeged e tin riyul' ni murung'agen Got

ko tin nde riyul'; yad be tayfan ma yad be meybil ma yad be pigpig ko tin ni sunumeg Got ma darir rin'ed ngak e Cha' ni ir e sunumeg urngin ban'en, ni ir e nganog e sorok ngak ndariy n'umngin nap'an! Amen.

²⁶ Bochan e yad be rin' e pin'ey, ma aram e pagrad Got yad be rin' e tin ni yima tamra' ngay ni ir e yad be yim' ni bochan. Mus ngak e pi'in ni ppin ni kar chealgad ngorad yad be par ni gathi aram yalen.

²⁷ Ma ku errogon e pumo'on ni kar paged e bin bmat'aw e yalen nma par e ppin nge pumo'on ke cheal e pumo'on be darngalnag e pumo'on. Ere pumo'on e be cheal boch i yad ngak boch i yad, yad be ngongliy e tin ni yira tamra' ngay, nge yib e gechig riy nga fithik' i dowrad ni wenegan e kireb ni yad be ngongliy.

²⁸ Bochan e daburad ni ngar ted u fithik' i lanin'rad e tin riyul' ni murung'agen Got, ma aram e ke pagrad Got yad be leamnag e tin nib kireb, ma yad be ngongliy e pin'en ni susun e dab ra ngongliyed.

²⁹ Ke suguyrad urngin mit e tin nde mat'aw, nge tin nib kireb, nge chogow, nge kireb laniyan'; ma yad ba sug ko awan', ma yad ma thang e pogofan, ma yad ma cham, ma yad ma sasalyeb, ma yad ba'adag ni ngar gafgow niged e girdi'. Ma yad ma dugdugthin,

³⁰ ma yad be thibthibnag e girdi'; ma yad e to'ogor rok Got,* ma ba kireb e thin rorad, ma yad ba tolngan', ma yad ba ufanthin; ma yad ma

* **1:30** yad e to'ogor rok Got; *ara* daburad Got.

learnag bo'or e kanawo' ni ngar ngongliyed e kireb riy; ma darir folgad rok e gallibthir rorad;

³¹ ma yad ma ngongliy e ngongol ko balyang; darir yul'yul'gad ko tin ni karogned ni ngar rin'ed, ma dar golgad ma der kireban'rad ngak be'.

³² Yad manang ni motochiyel rok Got e be yog ni girdi' ni be ngongol ni aray rogon e bay rogon ni ngan li'rad ngarm'ad. Machane ka yad be ngongliy e pin'ey i yan – gathi kemus ara', ya ku bfel' u wun'rad e pi'in yad be rin' e pi ngongol nem.

2

I Got nra pufthinnag e girdi'

¹ Ga be turguy e kireb nga daken be' u fithik' e leam nib kireb? Demturug ko gur mini', ma dakuriy e tawey rom. Ya gara turguy e kireb nga daken boch e girdi' u fithik' e leam nib kireb, ma ka gabe rin' e pin'en ni yad be rin', ma aram e gur e ka ga be turguy e gechig rom.

² Gadad manang nib mat'aw Got ni fa'anra turguy e gechig rok e pi'in yad be ngongliy e pin'ey.

³ Machane gur ma ka gabe rin' e pin'ey ni ir e gabe turguy e kireb riy nga daken boch e girdi' u fithik' e leam nib kireb! Ere gabe finey ma gara thay ko gechig rok Got?

⁴ Sana dariyfan u wun'um feni gol Got, nge feni k'adan', nge feni gumaen'. Bmuduwgil ni ga manang ni Got e ba gol yabe guy rogon ni nge pow'iyem ngam kolngan'um ko kireb ni ga be rin' ma ga turguy u wun'um ni ngam pi' keru'um ngay.

⁵ Machane kam gelnag lanin'um kam par. Aram e fin ga be ga'nag e gechig rom ko Chirofen ni bayi

m'ug e damumuw rok Got nge gechig nike turguy nib mat'aw.

⁶ Ya bayi be' me pi' Got puluwon nrogon e tin nike rin' fa'anem.

⁷ Boch e girdi' e kar pired ni yad be rin' e tin ni bfel' ni yad be nameg e fla'ab rok Got, nge tayfan ni bayi tay Got ngorad, nge reb e tamilang ndab ku nim' riy: ireram e picha' ni bayi pi' Got e yafos ndariy n'umngin nap'an ngorad.

⁸ Ma boch e girdi' e kemus ni yad e yad be fineyrad, ma kar n'iged e tin nib mat'aw yad be rin' e tin nib kireb: yad e bayi pu'og Got e gechig nge damumuw rok nga dakenrad.

⁹ Bay e gafgow nge amith nra yib ngak urngin e pi'in yad be rin' e tin nib kireb, ni piyu Israel e yad ra m'on nga fini migid e pi'in gathi yad piyu Israel.

¹⁰ Machane Got e ra pi' e fla'ab, mra tayfan, ma ra pi' e gapas ngak urngin e pi'in yad be rin' e tin ni bfel', ni piyu Israel e yad ra m'on, me migid e pi'in gathi yad piyu Israel.

¹¹ Yi Got e ta'reb rogon e ngongol nma tay ngak urngin e girdi'.

¹² Pi'in gathi yad piyu Israel e dariy rorad fare Motochiyel rok Moses: yad be denen kar pired ni yad bmalog ni bochan e de moy Got rorad, ni yugu aram rogon ndariy fare Motochiyel rorad. Ma piyu Israel e bay e re Motochiyel nem rorad; ma yad be denen kemang e re Motochiyel nem e be turguy e gechig rorad.

¹³ Ya gathi ma mat'aw e girdi' ngak Got ni bochan e kar rung'aged e re Motochiyel nem, machane fa'anra ur rin'ed e tin ni be yog e re Motochiyel nem.

¹⁴ Pi'in gathi yad piyu Israel e dariy e re Motochiyel nem rorad; machane ngiyal' ni yad ra ngongliy e tin ni be yog e re Motochiyel nem ni yad e sum u lanin'rad ni ngar ngongliyed, e aram e kar manged ba motochiyel ngorad, ni yugu aram rogon ndariy fare Motochiyel rok Moses rorad.

¹⁵ Ya ngongol rorad e be m'ug riy ni tin ni be yog fare Motochiyel ni ngan rin' e yad manang u lanin'rad. Ya ku errogon lanin'rad ni be dag ni ren'ey e ba riyul', ni bochan e yu ngiyal' e ma yog e leam rorad ngorad nib tagan e tin ni kar ngongliyed, ma yu ngiyal' e ma yog ngorad nib mat'aw e tin ni kar ngongliyed.

¹⁶ Ireray rogon e Chirofen ni bayi pufthinnag Got u daken Jesus Kristus urngin e tin nib mith ni be learnag e girdi', ni bod rogon ni be yog e Thin Ni Bfel' ni yib rok Got, ni ir e gu be machibnag.

Piyu Israel nge fare Motochiyel

¹⁷ Me gur? Ga be yognem ni gur be' u Israel; ni re Motochiyel nem e gabe toer ngay ma gabe uf yabe lungum e gur girdi'en Got;

¹⁸ ga manang e tin ni ba'adag Got ni ngam rin', ma ke fil e Motochiyel ngom rogon ni ngam nang e tin nib mat'aw:

¹⁹ ma gabe finey ni gur e ga be pow'iy e pi'in yad bmalmit, me gur e tamilang ngak e pi'in yad be par u fithik' e lumor,

²⁰ me gur e gabe fonownag e pi'in yad bbalyang, me gur e sensey ko pi'in bitir. Ma ke muduwgil u wun'um nu fithik' e re Motochiyel nem e bay urngin e llowan' riy nge tin riyul'.

²¹ Gabe machibnag boch e girdi' – mangfan ndab mmachibnigem? Gabe machibnag ni be lungum, “Dab ni moro'ro'” – me gur ga ma moro'ro' fa?

²² Be lungum, “Dab mu pirew be' ni gathi mabgol rom” – me gur gimew be par be' ni gathi mabgol rom fa? Ri dabum e liyos nma meybil boch e girdi' ngay – ma gama moro'ro' u lan e pi Tempel ni yad bay riy fa?

²³ Ga be af nga murung'agen e motochiyel rok Got ni bay rom – ma ga be girengiy e tamra' nga daken Got ni bochan e ga be th'ab e motochiyel rok fa?

²⁴ Ya be ga'ar e babyor nib thothup, “Pi'in gathi yad piyu Israel e yad be yog e thin nib kireb nga fithingan Got ni bochan e ngongol romed piyu Israel.”

²⁵ Maad'ad ni kan tay ngom e ra yib fan ni fa'anra um fol ko re Motochiyel nem; machane fa'anra dab mu fol riy, ma dariyfan ni kan maad'ad ngom.

²⁶ Ma be', ni gathi be' u Israel, ni be' ndawor ni maad'adnag, ma be fol ko tin ni be yog fare Motochiyel, e gathi ra tay Got e cha'nem ni susun e be' ni kan maad'ad ngak?

²⁷ Ere pi'in gathi yad piyu Israel e bay ra turguyed e kireb nga dakenmed piyu Israel; ni bochan e kari yoloy e re Motochiyel nem kan pi' ngomed, ma kan maad'ad ngomed, machane kigimed be th'ab e re Motochiyel nem, machane yad e dawor ni maad'ad ngorad, ma yad be fol ko re Motochiyel nem.

²⁸ Mini' e cha' nriyul' ni be' u Israel, ma riyul' ni

kan maad'ad ngak? Gathi cha' ni be' u Israel ko pow ni bay u wuru' i downgin, ni maad'ad ni kan tay ngak e kan tay nga downgin.

²⁹ Machane cha' nriyul' ni ir be' u Israel e cha' ni ir be' u Israel u fithik' i laniyan', ni aram e cha' ni kan maad'ad nga laniyan', ni fare Kan ni Thothup rok Got e ke yodoromnag, machane gathi fare Motochiyel ni kan yoloy. Be' nike yodorom e Got e bay yog e sorok ngak, ma gathi girdi' e nge yog e sorok ngak.

3

¹ Bay ban'en nike fel' rogon piyu Israel riy ngak e pi'in gathi yad piyu Israel? Ara bay fan ni ngan maad'ad ngak be'?

² Ri ba ga' fan, u gubin e kanawo'! Bin som'on e Got e pagfan e thin rok ngak piyu Israel.

³ Ma fa'anra bay boch i yad nde yul'yul'? Gur ma aram e dabki yul'yul' Got?

⁴ Rib muduwgil ndanga'! I Got e dabisiy ni nge par nib yul'yul', ni mus ni fa'anra yan i par ni urngin e girdi' ma yad be lifith l'ugunrad. Ni bod rogon ni be ga'ar e babyor nib thothup:

“Thangri yib i m'ug ni gab mat'aw ko ngiyal' ni ga ra welthin;
ma thingar mu gel ko ngiyal' ni yira pufthin-
nigem riy.”

⁵ Fa'an mang e ngongol nib kireb ni gadad be ngongliy e ir e be gagiyelnag feni mat'aw Got me ere mang e ku ra dogned? Gur fa'anra gechig nagdad Got ma nga dogned nike ngongliy ban'en nib kireb? (Gu be welthin nrogon e leam nma tay e girdi'.)

⁶ Ri danga! Fa'an mang e de mat'aw Got, me ere ra di'in me yag ni pufthinnag e fayleng.

⁷ Fa'anra sasalap l'ugun rog e be gagiyelnag feni sorok Got ngarogon feni yul'yul' ko tin nma yog, me ere mangfan ni ku yira gechig nigest nrogon be' nib tadenen?

⁸ Mang ni dabi lungudad, "Marod ngad ngongliyed e tin nib kireb nge yag ni yib e tin ni bfel'?" Bay boch e girdi' ni karogned e thin nib tagan ni murung'ageg ni bochan e ke lungudad e kugog e re bugithin ney! Bay ni gechig nagraad nrogon ni nge yan i aw.

Dariy be' nib mat'aw

⁹ Gur ba sorodad piyu Israel ngak e pi'in gathi yad piyu Israel? Ri danga! Kug mu' i weliy nib tamilang faram ni piyu Israel nge pi'in gathi yad piyu Israel e yad gubin ni yad bay u tan gelngin e denen.

¹⁰ Ni bod rogon ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

"Dariy ta'abe' nib mat'aw,

¹¹ dariy ta'abe' nib tamilangan',
ara be gayiy Got.

¹² Urngin e girdi' ni kar pi'ed keru'rad ngak Got,
yad gubin ni kar kirebgad.

Dariy be' ni be rin' e tin ni bfel', mus nga ta'abe' ma dariy.

¹³ K'angrad e bod ba low ko yam' nike mab.

Be lobeb e sasalap l'ugun nib kireb u bolowthrad nga but',

nge thin nib kireb ni be yib u dap'i l'ugunrad nga but' ni bod rogon e yub rok e porchoyog;

¹⁴ l'ugunrad e ba sug ko meybil ni nge buch ban'en rok be'.

¹⁵ Yad ba gur ni ngar maad'adgad ku be' ara ra thanged e pogofan;

¹⁶ yungi n'en ni yad be yan riy i yan e yad be pag nga keru'rad e tin kar kireb niked nge girdi' ni kar gafgow niked.

¹⁷ Dar nanged kanawo'en e gapas,

¹⁸ ara kar filed rogon ni nge yib madgun Got u wun'rad."

¹⁹ Kad nanged e chiney ni urngin ban'en ni bay ko re Motochiyel nem e fan ngak e pi'in yad be par u tan e re Motochiyel nem, ni fan e ngan taleg urngin e tawey rok e girdi' nge yag nni fek urngin e girdi' nu fayleng nga tan e pufthin rok Got.

²⁰ Dariy be' nra i rin' e tin nike yog e re Motochiyel nem me yan i par nike mat'aw u p'eowchen Got; ya maruwel ko Motochiyel e nge ayuweg be' nge nang fa'anem nike denen.

Rogon nma mat'awnag Got e girdi' ngak

²¹ Me ere chiney e ke dag Got rogon nma mat'awnag e girdi' ngak ni dariy rogon e motochiyel ngay. Ya fare Motochiyel nge pi profet e kar micheged e re bugithin ney.

²² Got e ma mat'awnag e girdi' ngak u daken e michan' rorad ngak Jesus Kristus. I Got e ma rin' e ren'ey ngak urngin e girdi' nike mich Kristus u wun'rad, ni ta'reb rogon piyu Israel nge pi'in gathi yad piyu Israel:

23 ya ke denen urngin e girdi', kar pired ni yad bmal'af rok Got ke mul e fla'ab rok u pa'rad.

24 Machane u daken e tow'ath rok Got ndariy puluwon ni bochan e runguy rok ngak e girdi', e ir e ke mat'awnag urngin e girdi' riy ngak u daken Kristus Jesus, ni ir e ke pithigrad rok e denen.

25 I pi' Got Kristus Jesus ni racha'en ni map' u kuruth e ir e nge yag ni nge n'ag Got fan e denen ko girdi' riy, ni yira n'ag u daken e michan' rorad ngak Kristus. I pi' Got Kristus ni fan e nge yag ni dag Got rogon nib mat'aw nge rogon nma mat'awnag e girdi' ngak. Kakrom e gum'an'nag Got ir, ngi i fek owchen ko denen rok e girdi';

26 machane chiney e ke rin' ban'en ni fan ko denen nike ngongliy e girdi' ni nge micheg nma mat'awnag e girdi' ngak. Ireray kanawo'en nike dag Got ni ir be' nib mat'aw mra mat'awnag ngak urngin e pi'in nra mich Jesus u wun'rad.

27 Ere mang e kabay ni gomanga gadad ra weliy nib sorodad riy? Dariy! Ma mang tapgin? Bochan e gadad be fol ko Motochiyel? Danga', machane bochan e ke mich Jesus u wan'dad.

28 Ya kad pir'eged nra mat'awnag Got be' ngak ni kemus ni fa'anra mich Jesus u wan' fa'anem, ma gathi bochan e be rin' fa'anem e tin ni be yog fare Motochiyel.

29 Fe Got e kemus ni piyu Israel e ir e Got rorad? Gathi ku ir e Got rok e pi'in gathi yad piyu Israel? Bmuduwigil ni ir.

30 Ya Got e ri ta'reb ni bay, mra mat'awnag piyu Israel ngak u daken e michan' rorad ngak Jesus, ma ku errogon e pi'in gathi yad piyu Is-

rael nu daken e michan' rorad ngak Jesus e ra mat'awnagrad Got riy ngak.

³¹ Gur fan e ren'ey e aram e ngad n'iged fare Motochiel ni bochan e ke mich Kristus u wun'dad? Danga', gathi erregon; ya aram e kad ted e re Motochiel nem nga tagil'.

4

Tin ke rin' Abraham ni ngad nanged fan ban'en riy

¹ Ere mang e nga dogned u murung'agen Abraham ni ir e chitamangidad? Be mang e pir'eg?

² Fa'an mang e mat'awnag Got Abraham ngak ni bochan e tin ni rin' Abraham, me ere bay ban'en nrayag ni nge ufanthin Abraham nga murung'agen. Machane dabiyag ni nge ufanthin nga murung'agen ban'en u p'eowchen Got.

³ Ya babyor nib thothup e be ga'ar, "Abraham e mich Got u wan', me matha'eg Got ngak ni ir be' nike mat'aw ni bochan e re michan' rok nem ngak Got."

⁴ Ra maruwel be' ma yima pi' puluwon; machane puluwon ni yibe pi' e danir finey nib tow'ath ngak fa'anem, ya ban'en ni ir e ke thognag.

⁵ Ma be' nde muruwliy ban'en me mich Got u wan', ni fare Got ni ir e ma mat'awnag e pi tadenen, e ke matha'eg Got ngak ni ir be' nib mat'aw ni bochan e ke mich Got u wan'.

⁶ Ireray e ren'en ni i yip' David fan ni fa'ani weliy murung'agen e felfelan' ni tay fa'anem nde muruwliy ban'en me matha'eg Got ngak ni ir be' nike mat'aw ni ga'ar:

7 “Kari felfelan’ e pi’in ke n’ag Got fan u wan’ e kireb rorad,
ni pi’in ke upunguy Got e denen rorad!

8 Kari felfelan’ e en ni denen rok e dabki tay Somol ni malfith rok!”

9 Gur re felfelan’ nem ni weliy David murung’agen e kemus ni pi’in kan maad’ad nagrad e farad? Danga! Ku erregon ni fen e pi’in ndawor ni maad’ad nagrad. Ya kadognded e tin be yog e babyor nib thothup ni be ga’ar, “I Abraham e mich Got u wan’, ma bochan e re michan’ rok nem ngak Got me matha’eg Got ngak Abraham ni Abraham e be’ nike mat’aw.”

10 Mingiyal’ e yodoro’? I yodoro’ u m’on ara tomuren ni kan maad’adnag Abraham? U m’on riy, ma gathi nga tomuren.

11 Fin nni maad’adnag nga tomur riy, ma maad’ad ntay ngak e ba pow ni nge micheg ni bochan e michan’ rok Abraham ngak Got ma aram e ke matha’eg Got ngak ni ir be’ nike mat’aw u m’on ndawor ni maad’adnag. Ere Abraham e kemang chitamngin urngin e pi’in ke mich Got u wun’rad ke matha’eg Got ngorad ni yad e pi’in kar mat’awgad, ni yugu aram rogon ni dawor ni maad’ad nagrad.

12 Ma ku ir e chitamngin e pi’in kan maad’ad nagrad, ni gathi bochan e kan maad’ad nagrad, machane bochan e yad be ngongol nrogon ngongolen e pi’in ke mich Got u wun’rad ni ta’reb rogon ko ngongol ni i rin’ e chitamangidad i Abraham ko ngiyal’ ni mich Got u wan’, ma dawor ni maad’adnag.

Tin ni yog Got nra pi' ngak e pi'in nib pagan'rad ngak

¹³ Got e yog ngak Abraham nge pi'in owchen ni bayi mil suwon e re fayleng ney ngorad. I yog Got e re bugithin ney ni gathi bochan e i fol Abraham ko fare Motochiyel, machane bochan e mich Got u wan' me mathe'eg Got ngak ni be' nike mat'aw.

¹⁴ Ya fa'an mang e tin ni yog Got ni bayi pi' e ngan pi' ngak e pi'in yad be fol ko fare Motochiyel, me ere michan' rok e girdi' ngak Got e ra yan i aw nib m'ayfan ma tin ke yog Got ni yira pi' e bm'ayfan.

¹⁵ Fare Motochiyel e be fek e damumuw ku Got i yib ngodad; ya fa'an mang e dariy e motochiyel, me ere ku dabiyaq ni ngan th'ab e motochiyel.

¹⁶ Ere tin ni yog Got nra pi' e ntay ni bay rogon ko mich u wun'uy ngak Got, ni fan e tin ke yog Got ni bayi pi' e nge yan i aw nib tow'ath rok Got ngak urngin e pi'in owchen Abraham — ni gathi kemus ni pi'in yad be fol ko fare Motochiyel, machane ku errogon e pi'in ke mich Got u wun'rad ni bod rogon Abraham. Ya Abraham e chitamangidad ni gadad urngin e pi'in ke mich Got u wun'dad.

¹⁷ Ni bod rogon ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, “Kug ngongliyem kam mang chitamngin bo'or e nem.” Ere pi' thin ney nike yog Got e bfel' u p'eowchen Got, ni ir e re Got nib mich u wan' Abraham — ni ir fare Got nma faseg e yam' mra non me sum e tin nda immoy ban'en.

¹⁸ Ngiyal' ni yan i m'ug nsusun e dakuriy rogon ni nge pagan' Abraham ko tin ni yog Got ngak, e aram e par Abraham ni kab mich Got u wan' ma be pagan' ko tin ke yog Got ngak, ma aram me yag ni

mang “chitamngin bo’or e nem.” Nri bod rogon ni be yog e babyor nib thothup ni be ga’ar, “Pi’in bay rabad ni owchem e yad ra pire’ ngar boded urngin e t’uf u lanelang.”

¹⁹ Ke chugur ni nge gaman ra’ay e duw yangren; machane de me’waer e michan’ rok ngak Got ko ngiyal’ ni ba’aram ni learnag ir me nang rok ni dabkiyag ni nge fakay e bitir, ma ku errogon Sarah ndabkiyag ni nge sum e bitir nga yin.

²⁰ Ma de maruwar Got u wan’ ma ku de maruwar u wan’ e tin ni yog Got ni bayi rin’ ngak; me yib gelngin u daken e michan’ rok ngak Got, me pining e magaer ngak Got.

²¹ Ya rib mich u wan’ nrayag rok Got e tin ke yog Got ngak ni bay rin’.

²² Aram fan nu daken e michan’ rok Abraham ngak Got e “matha’eg Got riy ngak Abraham nike mang be’ nib mat’aw.”

²³ Pi thin ni ba’aray nike ga’ar e babyor e “matha’eg Got ngak ni ir be’ nike mat’aw” e gathi ni yoloy ni kemus ni ir e fan ngak.

²⁴ Ya kani yoloy ni ku fan ngodad e pi’in bayi matha’eg Got ngodad ni kad mat’awgad, ni pi’in ke mich u wun’rad e cha’ ni ir e faseg e Somol rodad i Jesus ko yam’.

²⁵ Nni pi’ ni ngem’ ni bochan e denen rodad, mi ni faseg ko yam’ ni fan e nge ta’dad ni kad mat’awgad ngak Got.

5

Rogon ni ngan mat’aw ngak Got

¹ Ere chiney e ke mat’aw nagdad Got ngak u daken e michan’ rodad ngak Jesus Kristus, ere ke

aw e gapas u thildad Got nike yag u daken e Somol rodad i Jesus Kristus.

² U daken e michan' rodad ngak Jesus Kristus e ke fekdad Jesus Kristus riy ko runguy rok Got, ni ir e gadad bay riy e chiney. Ere gadad be felfelan', ya ke l'agan'dad ko fla'ab rok Got ni bay da uned ngay!

³ Ma ku errogon ni gadad ma felfelan' u fithik' e tin nma yib ngodad ni gadad ma gafgow riy, ya gadad manang ni pin'ey e ma yagnag e k'adan' ngodad,

⁴ ma k'adan' e ma fal'egdad u wan' Got, ma fel' u wan' ni gadad ma tay e ma yagnag e pagan' ngodad.

⁵ Re pagan' ney e dabi m'ing lanin'dad riy, ya Got e ke pu'og e t'ufeg rok nga fithik' i lanin'dad u daken fare Kan Nthothup, ni ir e tow'ath rok Got ngodad.

⁶ Ya ngiyal' ni ba'aram ni kagadad be par nd-abiyag ni ngad ayuweged gadad, me yim' Kristus ni fan ngak e girdi' ni kireb ko ngiyal' ni turguy Got.

⁷ Rib mo'maw' ni nge pi' be' e pogofan rok nge yim' ni fan ngak be' nib mat'aw. Sana rayag ni nge pi' be' e pogofan rok nge yim' ni fan ngak be' ni bfel'.

⁸ Machane Got e ke dag ngodad gelngin feni ri gadad ba t'ufrok, ya ka gadad be par ni gadad bogi tadenen me yan i yim' Kristus ni fan ngodad!

⁹ Racha'en* e ir e ke mat'aw nagdad riy ngak Got; ere ba mang e kabay, rib muduwgil nra

* 5:9 racha'en; *ara* maligach ni yam' ni tay.

ayuwegdad ko damumuw rok Got.

¹⁰ Ud moyed ni gadad e to'ogor rok Got, machane ngongliydad Got kadmanged pi tafager rok u daken e yam' nike tay Fak. Kad manged pi tafager rok Got e chiney, ere ri bay ud thapgad ngak Got u daken e fos ko yam' nike tay Jesus!

¹¹ Machane gathi kemus aray; ya gadad be felfelan' u fithik' e pagan' rodad ngak Got u daken e Somol rodad i Jesus Kristus, ni ir e ke ngongliydad e chiney kadmanged pi tafager rok Got.

Adam nge Kristus

¹² Denen e yib nga fayleng u daken ta'abe', ma denen ni ngongliy e fek e yam' i yib. Wenegan ni yib e af e yam' ngak urngin e girdi' nu fayleng, ni bochan e urngin e girdi' ni ngongliy e denen.

¹³ Immoy e denen u fayleng u m'on ndawor ni pi' fare Motochiyel; machane bochan e da immoy e motochiyel, ma aram e dariy be' nrayag ni nganog nib kireb e rok nike th'ab e motochiyel.

¹⁴ Machane nap'an Adam nge yib i mada' ngak Moses e i gagiyeagnag e yam' urngin e girdi', ni mus ngak e pi'in gathi ta'reb rogon e denen rorad ko denen ni rin' Adam ni fa'an daki fol ko tin ni tay Got chiylen.

Adam e par ni ir e be yip' fan e cha' ni bay fini yib.

¹⁵ Machane yow l'agruw ma gathi ta'reb rogorow; ya fare tow'ath rok Got ngak e girdi' ndariy puluwon e gathi bod e denen ni ngongliy Adam. Rriyul' ni bo'or e girdi' ni karm'ad ni bochan e denen ni ngongliy e ta'ab nem e girdi'. Machane runguy rok Got e ri ka ba ga', ma ku erregon

e tow'ath rok ngak e girdi' ni pire' ndariy puluwon ni pi' u daken e runguy rok ta'abe', ni aram fa'anem i Jesus Kristus.

¹⁶ Ma bay ban'en nib thil u thilin e tow'ath rok Got nge denen ni rin' ta'reb e girdi'. Tomuren e ta'are denen nem me yan i aw nike "Kireb e Rok" e girdi'; machane tomuren e denen ni pire' me yib fare tow'ath ni yugu dariy rogon ni nga ni pi' ngak e girdi', ni aram e ke yan i aw ni "Daki Kireb e Rok" e girdi'!

¹⁷ Riyul' nu daken e denen ni rin' ta'abe' me tabab e yam' i gagiyegnag e girdi' ni bochan e ta'are girdi' nem. Machane ri ka ba ga' wenegan e n'en nike rin' ta'abe', ni er Jesus Kristus! Urngin e pi'in yad ra fek e re runguy ku Got nem nri ba ga' nge fare tow'ath ni aram e ke mat'aw nagrad Got ngak e yad ra gagiyeg ko yafos u daken Kristus.

¹⁸ Rogon ni ta'reb e denen e ke turguy e gechig nga daken urngin e girdi', e aram rogon ni ta'reb e ngongol nib mat'aw e ke pithig urngin e girdi' ko kireb ke pi' e yafos ngorad.

¹⁹ Ma rogon ni bo'or e girdi' ni yan i par ni yad e tadenen ni bochan e ta'reb e girdi' nde fol, e ku aram rogon ni bo'or e girdi' ni bayi mat'aw nagrad Got ngak ni bochan ta'abe' nike fol.

²⁰ Motochiyel e ni pi' ni fan e nge yib i m'ug gelngin e kireb ni yibe ngongliy i yan; machane fa'ani yo'or e denen, miki yo'or e runguy rok Got.

²¹ Ere rogon ni i gagiyeg e denen u daken e yam', e ku eram rogon e runguy rok Got ni be gagiyeg u daken e mat'aw ni be tay ngodad, be fekdad i yan ko yafos ni dariy n'umngin nap'an u daken Jesus

Kristus ni ir e Somol rodad.

6

Pi'in karm'ad rok e denen kar uned ngak Kristus ko yafos

¹ Ere mang e ngadognded? Nge lungudad e ngu'ud pired ni gadad be denen nge yag ni ga' e runguy rok Got ngodad?

² Ri danga'! Ya kadm'ad rok e denen — ere ra di'in mu ud pired ni kagadad be par u fithik'?

³ Bmuduwigil ni gimed manang e re bugithin ni ba'aray: nap'an nni tawfe nagdad ni aram e kadta'ab girdi'gad Kristus Jesus, ma ni tawfe nagdad ni kad uned ko yam' ni tay.

⁴ Ere tawfe ntay ngodad e kan unegdad ngak kan k'eyagdad kad uned ngak ko yam', ni fan e rogon ni faseg e en ni Chitamangiy Jesus nga gelngin nrib gel, e ku aram rogodad ni nge yag ni ud pired ko bin nib be'ech e pangin.

⁵ Ya fa'an gadad ra ta'ab girdi' ngak ko yam' ni tay, me ere ku aram rogon ni gadad ra ta'ab girdi' ngak ngan fasegdad ko yam' ni bod rogon ir.

⁶ Ya gadad manang e re bugithin ni ba'aray: bin kakrom i gadad e kan uneg ngak Kristus kan li'row u daken e kuruth rok, ni fan e ngan kirebnag gelngin e bin kakrom i gadad nib tadenen, ya nge dab ku ud pired ni gadad e sib rok e denen.

⁷ Fa'anra yim' be' ma ke chuw u fithik' i gelngin e denen.

⁸ Fa'anra kad uned ngak Kristus ko yam' ma mmich u wun'dad ni ka gadad ra un ngak ko fos ko yam'.

⁹ Ya gadad manang ni kan faseg Kristus ko yam' ni gathi bay ki yim' bayay – ya yam' e dakuriy rogon gelngin ngak.

¹⁰ Yam' ni tay e aram e ke yim' rok e denen, ni gathi bay ki yim' bi'id; ma re yafos ni be par riy e chiney e be par riy ni bay rok Got.

¹¹ Ere aray rogon ni ngam leam niged gimed ni kam m'ad rok e denen ma kam folgad ni gimed bay rok Got ni kam ta'ab girdi'gad Kristus Jesus.

¹² Thangri dabki par ni denen e be gagiyegnag dowmed ni bogi dowef ni bay yim', ya ir e ma waliymed ngam folgad ko tin ni be yim' e dowef romed ni bochan.

¹³ Ma thingar dab kum paged fan bang u dowmed ngak e denen ni ngan maruwel ngay ni fan ko tin nib kireb. Machane ngam pi'ed gimed ngak Got, ni bod rogon e girdi' ni kan chuwegrad ko yam' kan fekdad ko yafos, mi gimed pi'med nge tafinay romed ni polo' ngak ngan maruwel ngay ni fan ko tin nib mat'aw.

¹⁴ Ya denen e thangri dabki par ni ir e be gagiyeg nagmed; ya damur pired u tan e motochiyel, ya gimed be par u tan e runguy rok Got.

Pi'in yad e sib ko mat'aw

¹⁵ Ere uw rogon? Gur ngu'ud denengad ni bochan e dad moyed u tan e motochiyel ya gadad bay u tan e runguy rok Got? Ri danga'!

¹⁶ Bmuduwigil ni gimed manang e re bugithin ni ba'aray: fa'an gimed ra pi'med nga pa' be' ri bod rogon e sib, ni aram e ngu'um folgad rok fa'anem, ma aram e kam manged sib rok fare masta ni ir e gimed be fol rok – ni demturug ko denen e kam

manged sib rok, ni wenegan nma yib e yam', ara kam manged sib rok e fol, ni wenegan nma yib e kan mat'aw ngak Got.

¹⁷ Machane ke magaer Got! Ya immoy ba ngiyal' ni um pired ni gimed e sib rok e denen, machane chiney e ri gimed be fol ko tin nib riyul' ni ir e kan machibnag ngomed.

¹⁸ Kam chuwgad u pa' e denen kam manged sib rok e tin nib mat'aw.

¹⁹ Gu be yog ngomed u fithik' e thin nib mom ni yira nang fan, ya richey ma de yag ni mu nanged fan e n'en ni gu be yog. Bay ba ngiyal' ni mpi'ed gimed ngam pired ni kam manged sib roke tin nde machalbog nge tin nib kireb, ni fan ko tin nib kireb ban'en. Ere aram rogon nthingar mu paged gimed ngam manged sib rok e tin nib mat'aw, ni fan ko tin nib thothup ban'en.

²⁰ Nap'an ni um pired ni gimed e sib rok e denen, ma da um pired u tan pa' e tin nib mat'aw.

²¹ Ere be mang e ren'en ni bfel' ni yib ngomed ko pin'en ni um ngongliyed ni gimed be tamra' ngay e chiney? Wenegan e pin'em nma yib e yam'!

²² Machane chiney e kan chuwegmed u tan pa' e denen kam manged sib rok Got; ma wenegan nike yib ngomed e kari mpi'ed gimed nga pa', ma tomuren e biney, e yafos ndariy n'umngin nap'an e bay yag ngomed.

²³ Ya denen e ma pi' puluwoy – ni yam'; machane tow'ath rok Got ngodad ndariy puluwon e yafos ndariy n'umngin nap'an nra pi' u daken e ta'ab girdi' ni kad ted e Somol rodad i Jesus Kristus.

7

Murung'agen e mabgol ni be yip' fan ban'en

¹ Pi walageg, bmuduwigil ni gimed manang fan e n'en ni nggog, ya gimed gubin ni gimed manang fan e motochiyel. Motochiyel e ma gagiyegnag be' u n'umngin nap'an ni ka be par fa'anem nib fos.

² Bod rogon be' ni bpin nike un ko mabgol, re pin nem e ke m'ag e motochiyel ngak e pumo'on rok u n'umngin nap'an ni kabfos fare mo'on; machane fa'anra yim' fare mo'on, ma aram e ke chuw fare pin u tan fare motochiyel ni ir e m'ag fare pin ngak fare mo'on.

³ Ere fa'anra par e re pin nem nge yugu reb e pumo'on ko ngiyal' ni kabfos e pumo'on rok riy, mra nog nike th'ab e motochiyel ni bochan e kar pirew be' ni gathi mabgol rok; machane fa'anra yim' e pumo'on rok, ma fare motochiyel ko mabgol e dakuriy rogon ngak fare pin, ma fa'anra ki un ko mabgol, ma aram e dawori th'ab fare motochiyel ko mabgol.

⁴ Pi walageg, ere ku er rogomed ni kam m'ad rok e Motochiyel, ni bochan e kam manged bangi downgin Kristus, ni ir e chiney e ke mil famed ngak, ni ir e ni faseg ko yam' ni fan e nge yib fadad ngak Got.

⁵ Ya ngiyal' ni ud ngongolgad nrogon e bin kakrom i pangidad, e tin nib tagan ni ud m'ad ni bochan, e Motochiyel e yib i ubchiya'nag ngi i maruwel u fithik' i dowdad, nge yib wenegan ngodad ni yam'.

⁶ Machane chiney e kad chuwgad u tan e Motochiyel, ya kadm'ad rok e ren'en ni i taydad ba

ngiyal' ni gadad e kalbus rok. Ere dakurid pigpig-gad ko bin kakrom e kanawo' ni ba motochiyel ni kan yoloy, machane bin nib be'ech e kanawo' ni kanawo'en fare Kan ni Thothup e gadad be pigpig riy.

Motochiyel nge denen

⁷ Mang e nga dogned? Nge lungudad e re Motochiyel nem e ban'en nib denen? Bmuduwgil ndanga'! Re Motochiyel nem e ir e ke pateg ngan'ug ko mang e denen. Ya dab gu nang ko uw rogon ma aram e kan chogow ni fa'an mang e dawori yog e re Motochiyel nem nike ga'ar, "Dab mu chogow."

⁸ Denen e maruwel u daken e motochiyel nge pir'eg kanawo'en ni nge ubchiya'nag urngin mit e chogow u fithik'ag. Ya denen e ban'en ni be par nib yam' ni fa'anra dariy e motochiyel.

⁹ Ngiyal' ni ba'aram ndariy e motochiyel e ug par ni gub fos; machane fa'ani yib e motochiyel me yib i m'ug e denen,

¹⁰ mu gum'. Ma fare motochiyel ni susun e nge fek e yafos i yib e gu pir'eg u puluwog ni yam' e ke fek i yib ngog.

¹¹ Ya denen e pir'eg kanawo'en ni nge maruwel u daken e motochiyel nge ban nige; mu daken e motochiyel e li'eg e denen riy nggum'.

¹² Re Motochiyel nem ni polo' e ba Thothup, mra reb e pi motochiyel nem ma ba Thothup, ma bmat'aw, ma bfel'.

¹³ Gur fan e ren'em e ban'en ni bfel' e ke fek e yam' i yib ngog? Ri danga'! Denen e ir e yodoromnag, ni maruwel nga ban'en ni bfel' nge

fek e yam' i yib ngog ni fan e bin riyul' i rarogon e denen e nge yag ni yib i m'ug. Ere Motochiyel e yib i gagiyeInag feni kireb e denen.

L'agruw rarogon e girdi' ni bay u fithik' e girdi'

¹⁴ Gadad manang ni fare Motochiyel e yib rok Got; machane gag e gub girdi' ni gu ra yim', ni kan pi'eg ni chuway' ngak e denen ni bod rogon ba sib.

¹⁵ Dagur nang fan e n'en ni gu be rin'; ya dagur rin' e tin ni gu ba'adag ni nggu rin', ma gu be rin' e tin ndabug ni nggu rin'.

¹⁶ Fa'anra gu rin' e n'en ndabug ni nggu rin', ma aram e ren'ey e ke dag ni kug nang u wun'ug ni fare Motochiyel e bmat'aw.

¹⁷ Ere ri gathi gag e cha' ni be rin' e ren'ey; ya denen ni be par u fithik'ag e ir e be rin'.

¹⁸ Gu manang ni tin ni bfel' e der par u fithik'ag ni aram rarogog nrogon e girdi'. Ya yugu ra gu be yim' ni bochan ni nggu rin' e tin ni bfel', ma dabiyag rog ni gu rin'.

¹⁹ Dagur rin' e tin ni bfel' ni ir e gub adag ni nggu rin'; machane gu be rin' e tin nib kireb ni ir e dabug ni nggu rin'.

²⁰ Fa'anra gu rin' e n'en ndabug ni nggu rin', ma aram e gathi ku gag e cha' ni be rin'; ya denen ni be par u fithik'ag e ir e be rin'.

²¹ Ere kug pir'eg ni bay reb e motochiyel u fithik'ag ni be maruwel ni ba'aray rogon: fa'anra gub adag ni nggu rin' e tin ni bfel', ma kemus n tin nib kireb e rayag ni gu rin'.

²² Lanin'ug e ri ba'adag fare motochiyel rok Got.

²³ Machane reb e motochiyel nib thil ko biney e gu be guy ni be maruwel u fithik'ag — reb e

motochiyel ni be togopluw ko bin ba'aram e motochiyel ni ba'adag lanin'ug. Ir e ke teg ni gag e kalbus ko tin ba'adag e denen ni ir e be maruwel u fithik'ag.

²⁴ Ere kar gu gafgow! I mini' e ra chuwegeg u pa' e re dowef ney ni ir e be fekeg i yan ko yam'?

²⁵ Ke magaer Got u daken e Somol rodad i Jesus Kristus!

Ere ba'aray salpeg: kemus ni lanin'ug e rayag ni gu ayuweg e motochiyel rok Got ngay, ma rarogog nrogon e girdi' e be fol ko fare motochiyel rok e denen.

8

Pangiy ni Kan ni Thothup e be gagiyegnag

¹ Chiney e dab kun turguy e gechig rok e pi'in kar ta'ab girdi'gad Kristus Jesus.

² Ya motochiyel rok fare Kan ni Thothup ni ir e ma fek e yafos i yib ngodad ko ta'ab girdi' ni gadad ma tay Kristus Jesus e ke chuwegeg* ko gagiyeg nma tay e denen nge yam'.

³ I Got e ke rin' e n'en nde yag ni nge rin' e Motochiyel ni fan ngodad ni bochan e gadad bme'ewaer nrogon e girdi'. Ke l'oeg Fak ke yib ni bay downgin ni bod rogon e dowef rodad nrayag ni nge denen, mu fithik' e re dowef nem ni pi' ni maligach e gechignag Got e denen riy.

⁴ I rin' Got e ren'ey ni fan e tin ni be yog e Motochiyel ni ngad rin'ed e nge yan i aw ngarogon u fithik'dad e pi'in ni fare Kan ni Thothup e be

* **8:2** ke chuwegeg; *boch e babyor e bay rin ni ke chuwegem; boch e girdi' e ke chuwegrad ke chuwegdad.*

gagiyegnag pangidad, ma gathi rogon nib m'agan' e dowef rodad ngay.

⁵ Pi'in yad be ngongol nrogon ni be yog e dowef rorad ngorad e tin ni ba'adag e dowef rorad ni ngar rin'ed e ir e ke par ni be gagiyegnag lanin'rad.

⁶ Ra par lanin'med ni tin ni ba'adag e dowef romed e ir e be gagiyegnag, ma wenegan nra yib e yam'; mra par lanin'med ni tin ba'adag e Kan ni Thothup e ir e be gagiyegnag, mra yib wenegan ni yafos nge gapas.

⁷ Ere be' e ra mang to'ogor rok Got ni fa'anra par laniyan' ni tin nib kireb ni be yim' ni bochan e ir e be gagiyegnag laniyan' fa'anem; ya aram e der fol ko motochiyel rok Got, ma bin riyul' riy e dabiyaq rok ni nge fol riy.

⁸ Pi'in yad be fol ko tin nib kireb ni yad be yim' ni bochan e dabiyaq ni ngar ngongliyed e tin nib m'agan' Got ngay.

⁹ Machane damur ngongolgad ni bod rogon ni be yog e dowef romed ngomed; gimed be ngongol nrogon ni be yog fare Kan ni Thothup ngomed — ni fa'anra riyul' ni be par e Kan ni Thothup u fithik'med. En ndariy rok fare Kan ni Thothup rok Kristus e gathi reb i girdi'en.

¹⁰ Machane fa'anra be par Kristus u fithik'med ni yugu aram rogon ni ba yam' e dowef romed ni bochan e denen, machane fare Kan ni Thothup e kemang yafos romed, ni fan e ke mat'aw nagmed Got ngak.

¹¹ Fa'anra be par fare Kan ni Thothup rok Got u fithik'med, ni ir e faseg Jesus ko yam', me ere en ni ir e faseg Kristus ko yam' e ku ra pi' e yafos ko

dowef romed nra yim', nra pi' u daken fare Kan ni Thothup rok ni bay u fithik'med.

¹² Pi walageg, dakuriy rogon ni ngu'ud pired ni gadad be rin' e tin nib kireb ni gadad be yim' ni bochan.

¹³ Ya fa'anra um ngongol gad nrogon nib m'agan' e dowef romed ngay ma gimed ra yim'; machane fa'an gimed ra li' ngem' e ngongol romed nib denen nga gelngin fare Kan ni Thothup, ma gimed ra fos.

¹⁴ Pi'in be pow'iyrad fare Kan ni Thothup rok Got e yad pifak Got.

¹⁵ Ya fare Kan Nthothup nike pi' Got ngomed e der ma taymed ni gimed e sib ko denen ngu'um pired ni gimed be rus; ya re Kan Nthothup nem e ma ngongliymed ngam manged pifak Got, ma gelngin e Kan Nthothup e gadad ma non riy ngak Got nma lungudad, "Chitamag! Chitamag!"

¹⁶ Fare Kan Nthothup rok Got e ir e be micheg nga lanin'dad ni gadad pifak Got.

¹⁷ Ere fa'anra kad manged pifak, mrayag ngodad e fla'ab nike tay ni fan ko girdi' rok, ma kagdad ra un ngak Kristus ngad fanayed e tin ke tay Got ni fen; ya fa'anra gadad be un ko gafgow ni tay Kristus, ma ka gadad ra un ko fla'ab rok.

Fla'ab ni bay yib

¹⁸ Gu be tafinaynag ni gafgow ni gadad be tay e chiney e dabi chuchugur ni nge ta'reb rogon ko fla'ab ni dawor da guyed ma be son nagdad.

¹⁹ Urngin e pin'en ni sunumiy Got e ri yad be sonnag e chirofen ni bayi fla'abnag Got pifak.

20 Ya tin ni sunumeg Got e turguy Got ni nge m'ayfan, ni gathi yad e ra leam niged, machane bochan e Got e leamnag ni nge yodorom. Machane yad be son u fithik' e pagan',

21 ni aram e reb e rran e bay ra pired ni gathi yad e sib rok e wod, miyad un ko fla'ab rok pifak Got.

22 Gadad manang ni urngin e tin ke sunumiy Got e be gel'gel' ko amith ni bod rogon e amith ko gargel, ni kab kakrom i yib ke mada' ko chiney.

23 Gathi kemus ni tin ke sunumiy Got; gadad e pi'in bay fare Kan Nthothup rodad ni ir e bin som'on ko pi tow'ath rok Got, e ku er rogodad ni gadad be gel'gel' u fithik' i lanin'dad, ma gadad be sonnag Got ni nge ngongliydad ngad manged pifak, me chuwegdad u tan pa' e wod.

24 Yu daken e pagan' rodad e ir e thapegdad Got riy ngak; machane fa'an mang e gadad be guy e n'en ni ir e be l'agan'dad ngay, me ere dabki yan i aw ni ba pagan'. Mini' e ma pagan' nga ban'en ni ban'en ni be guy?

25 Machane fa'anra l'agan'dad nga ban'en ndariy guyed, ma ngu'ud son niged u fithik' e gumaen'.

26 Ere ku errogon fare Kan Nthothup nma yib i ayuwegdad ko me'waer rodad. Ya ra dab da nanged e yu bugithin ni ngdogned nge yag nda meybilgad nrogon, ma fare Kan Nthothup e ir e ma weliy ngak Got e n'en ni gadad be wenignag ni rrogon ndabiyag i weliy ko thin.

27 Mi Got, nma guy e tafinay rok e girdi', e manang e tin ni be leamnag fare Kan Nthothup; ya fare Kan Nthothup e ma wenignag e tirok' Got

e girdi' ngak Got nrogon nib m'agan' Got ngay.

²⁸ Urngin e pi'in ke piningrad Got ko tin be leam-nag ni pi'in nib t'uf Got rorad, e gadad manang nma ayuwegrad Got nge pingeg urngin ban'en nge fel' ngorad.

²⁹ Pi'in ke mu' i mel'egrad rok Got e ku errogon nike falrad ngabang ni ngar boded e cha' ni Fak, ya nge par ni en ni Fak e ir e ba ilal u fithik' e pi walag nem ni yad bpire'.

³⁰ Ere Got e ke pining e pi'in ir e ke falrad ngabang; gathi kemus nike piningrad, ya ku errogon nike mat'aw nagrađ ngak; gathi kemus nike mat'aw nagrađ ngak, ya ku errogon ni ngar uned ngak ko fla'ab rok.

Rogon ni t'ufeg Got e girdi' u daken Jesus Kristus

³¹ Mang e bay ni kagadad ra weliy u murung'agen e pin'ey? Fa'anra bay Got u ba' rodad, me mini' e rayag rok ni nge togopluw ngodad?

³² Mus ngak Fak me pi' ni fan ngodad ni gadad gubin nde yag ni nge tel! Ke pi' Fak ngodad — ere gathi ku ra pi' urngin ban'en ngodad ndariy puluwon?

³³ Ere mini' e en nra yog nib kireb e rok e pi'in ke mel'egrad Got? Ya Got e ir e keyog nde kireb e rorad!

³⁴ Gur rayag rok be' ni nge turguy e gechig rorad? Kristus Jesus e gathi kemus ni yim' ni fan ngodad, ya ku ni faseg ko yam' ke yan i par nga ba' ni mat'aw rok Got. Be wenig nagdad ngak Got!

³⁵ Rogon ni gadad ba t'uf rok Kristus e mini' e rayag rok ni nge daregdad riy? Gur rayag rok e magafan', ara n'en nma yib ngodad nib mo'maw',

ara gafgow ni yima tay ngodad, ara uyongol, ara gafgow ni yima tay, ara ban'en ni yira riya' riy, ara yam'?

³⁶ Ni bod rogon ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

“Polo' e rran ni gamad be yan u thathren e riya' ni bocham,
kan taymad ni gowa gamad e saf ni ngan li' ngem'.”

³⁷ Danga', cha'nem ni gadad ba t'uf rok e ir e ke pi' gelngidad kad gelgad u fithik' e pin'ey ni gubin!

³⁸ Ya rogon ni gadad bt'uf rok e bmuduwgil u wun'ug ndariy ban'en nrayag ni nge daregdad riy, ndemturug ko yam' ara yafos; ara pi engel ara yugu boch e kan ni be gagiyeg u tharmiy ara boch e gelngin; ara tin ni bay e chiney ara tin ni bay yib;

³⁹ ara bin nu lang e tamilang ara bin nu ar e tamilang dariy ban'en u fithik' urngin e tin ke sunumiy Got nrayag rok ni nge daregdad u rogon ni gadad ba t'uf rok Got nike yag ngodad u daken Kristus Jesus ni ir e Somol rodad.

9

Got nge pi'in ke mel'egrad ni ngar manged girdi'en

¹ N'en ni gu be yog e ba riyul'; i gag girdi'en Kristus ma dagur ban; ma lanin'ug ni fare Kan Nthothup e be gagiyegnag e ku be micheg ngog ni dagur ban.

² Rib ga' e kireban' ni gu be tay, ma rib ga' e amith ni bay u lan gum'ircha'eg nder chuwa, ni bochan pi girdi'eg ni gamad ta'ab ufin nge ta'ab racha'!

³ Fa'an mang e ra gu pi'eg ngan gechig nige ma gamow dar Kristus ma aram miyad thap ngak Got ma kug rin'.

⁴ Yad e mel'egrad Got ni ngar manged girdi'en; me tayrad ni kar manged pifak me pi' e fla'ab rok ngorad; me ngongliy e pi m'ag* rok u thilrad nge ir me pi' fare Motochiyel ngorad; bin riyul' e pigpig nge meybil ngak Got e yad e bay rorad; ma ke micheg Got ngorad e tin ni bayi pi' ngorad;

⁵ yad owchen e pi chitamangidad nu Israel, mi Kristus ni ngal' nib girdi' e bmu'un ko re racha' nem. I Got ni ir e be gagiyegnag urngin ban'en e nganog e sorok ngak ndariy n'umngin nap'an!† Amen.

⁶ Dagur yog ni tin nike yog Got ni bayi pi' ngorad e daki pi'; ya gathi urngin e girdi' nu Israel ni yad e pi'in ke mel'egrad Got ni ngar manged girdi'en.

⁷ Ma ku erregon ni gathi urngin e pi'in owchen Abraham ni yad pifak Got; ya ga'ar Got ngak Abraham, "Kemus ni pi'in owchen Isak e bay ni matha'eg ngorad ni fakam."

⁸ Fan e ren'ey e bitir nni gargeleg nrogon ni yima gargeleg e bitir ko biney e tamilang‡ e gathi yad pifak Got; machane pi bitir ni kan gargeleg nrogon ni yog Got e kani matha'eg ngorad ni yad e pi'in nriyul' ni yad owchen Abraham.

* **9:4** pi m'ag: *boch e babyor e bay riy ni m'ag.* † **9:5** I Got ni ir e be gagiyegnag urngin ban'en e nganog e sorok ngak ndariy n'umngin nap'an!; *ara* I ir, ni Ir Got nma gagegnag urngin ban'en, e nganog e sorok ngak ndariy n'umngin nap'an! ‡ **9:8 BITIR NI YIMA GARGELEG KO BINEY E TAMILANG:** Biney e be yip' fan e pi'in owchen Abraham u daken Ishmael ni fakrow Hagar (mu guy Ga 4:22-23).

9 Ya Got e micheg e pi thin ni ba'aray ni ga'ar: "Bay taw nga nap'an[§] mu gu sul ma aram me gargeleg Sarah bochi pagel."

10 Ma gathi kemus ara'; ya fa gali pumo'on ni fak Rebeka e ta'reb e chitamangirow, ni en ni chitamangidad ni er Isak.

11-12 Machane bochan ni mel'eg Got bagayow fa gali pumo'on ni nge yib fan ko tin ni be finey Got, ma aram me ga'ar Got ngak Rebeka, "En nib ilal e bayi pigpig ngak e en ni bitir." I yog Got e re bugithin ney ndawor ni gargelegrow, ma dawor ra ngongliyew ban'en, ni ban'en ni bfel' fa ban'en nib kireb; ere rogon ni turguy Got bagayow e bay rogon ko pong ni tay ngak, ma dariy rogon nga ban'en ni manga kar ngongliyew.

13 Ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, "Ba t'uf rog Jakob, machane kug fanenikay Esau."

14 Ere mang e nga dogned? Nge lungudad e de mat'aw Got? Ri dangay!

15 Ya ga'ar ngak Moses, "Bay gu runguy e en ni gu be finey ni nggu runguy, ma bay taganan'ug ko en ni gu be finey ni nge taganan'ug ngak."

16 Ere dariy rogon ko n'en ni ba'adag e girdi' fa n'en ni yad be rin', ya kemus ni yigo'o runguy rok Got e bay rogon ngay.

17 Ya ga'ar e babyor nib thothup ngak Farao, "Kug pilungnigem ni ba'aray fan, bochan e nggu maruwel ngom nge yag ni gu dag gelngig, min nang fithingag u fayleng ni polo'."

§ 9:9 Bay taw nga nap'an; ara Ko ngiyal' ney e binem e duw.

18 Ere Got e ma runguy e en ni be finey ni nge runguy, mma gelnag laniyan' e en ni be finey ni nge gelnag laniyan'!

Damumuw nge runguy rok Got

19 Ma bayi bigimed me ga'ar ngog, "Fa'an mang e errogon, mra di'in me pir'eg Got thibngin be'? Yi mini' e rayag ni nge taleg ir ko tin nike finey Got?"

20 Machane gur mini' ni ngam fulweg lungun Got, yi gur e kemus ni gab girdi'? Ba rume' nni ngongliy ko but' e der ma ga'ar ngak e en ni ngongliy, "Mangfan ni mu ngongliyeg ni aray rogo?"

21 Bmuduwigil ni en nma ngongliy e rume' ko but' e bay mat'wun ni nge maruwel ko fa gi but' nrogon ni be finey, ni nge ngongliy l'agruw i rume' ko fa gi but', nreb e yima fanay ko tin ni ba ga' fan ban'en, ma reb e yima fanay ko tin gathi ba ga' fan ban'en.

22 Ere ta'reb rogon e ren'ey ko n'en nike rin' Got. Be finey ni nge dag e damumuw rok ya nge dag gelngin ngan guy. Ere rib gumaen' ni be k'adan' rok e pi'in yad be k'ar damumuw ngak ni bay tapgin ni nge kirebnagrad.

23 Ma ku be finey ni nge dag e fla'ab rok ni ba ga' nike pu'og nga dakendad e pi'in be runguydad, ni pi arodad nike ngongliy rogorad ni nge yag e fla'ab rok ngorad.

24 Ya gadad e pi'in ke piningdad, ni gathi kemus ni yigo'o fithik' piyu Israel e ke piningdad riy, ya ku errogon ni ku ke piningdad u fithik' e pi'in gathi yad piyu Israel.

²⁵ Ya ba'aray e n'en ni be yog u lan e babyor nib thothup ko Hosea ni be ga'ar:

“Pi'in gathi girdi' rog
e bay gu piningrad ni yad e Girdi' Rog,
ma re nam nda i t'uf rog,
e bay gu pining nike T'uf Rog.

²⁶ Ma gin'en ni lunguy ngorad riy, 'Gathi gimede e girdi' rog,'
e ireram e gin ni bay ni piningrad riy ni yad pifak Got ni be par nib fos.”

²⁷ Mi Isaiah e yog murung'agen yu Israel ni ga'ar: “Yugu ra yo'or yu Israel ngar boded urngin e yan' ni bay u charen e day, machane ri in i yad e ra thap ngak Got;

²⁸ yi Somol e ba gur nra mu'nag e tin nike finey ni nge rin' u fayleng ni polo'.”

²⁹ Ni bod rogon ni ka'a yog Isaiah ni ga'ar, “Somol ni Gubin ma Rayag Rok, e fa'an mang e de tay boch e girdi' ni owchen pi chitamangidad ngar pired ma kad boded yu Sodom nge yu Gomorrah.”

Yu Israel nge fare Thin Ni Bfel'

³⁰ Ere mang e nga dogned? Nga dogned ni pi'in gathi yad piyu Israel ni bogni' nda ur guyed rogon ni ngar mat'awniged yad ngak Got e mat'awnagrad Got ngak u daken e michan' rorad ngak Jesus Kristus;

³¹ ma pi'in ke mel'egrad Got e ur gayed ba mo-tochiyel, ni ir e nge mat'awnagrad ngak Got, ma dar pir'eged.

³² Ni mangfan? Ni bochan e n'en nrin'ed e dar toer gad ko mich ni nge mich Jesus Kristus u

wun'uy machane ra toer gad ko ngongol rorad. Ke tun ayrad ko fare malang ni “malangen e tun ay”

³³ ni ir e be weliy e babyor nib thothup murung'agen ni be ga'ar:

“Mu guyed, kug tay ngalan yu Zion ba malang
ni bay i tun ay e girdi' ngay,
ba war ni ngar dol'gad ngay.

Machane en nra michan' ngak e dabi m'ingan'.”

10

¹ Pi walageg, kari gum' ni bochan ni manga yigi thap e girdi' ko nam rog ngak Got! Ri gu be meybil ngak Got ni fan ngorad!

² Rayag ni gu mang mich rorad nri yad be tiyan'rad ngak Got, machane tiyan' ni yad be tay e ke thum' nga wuru' e wo', ya dar nanged e tin riyul'.

³ Ya dar nanged e re kanawo' ni ir e ma mat'awnag Got e girdi' riy ngak, ma kar guyed rogon ni ngar ngongliyed e birorad e kanawo'; ma aram e dar pi'ed yad ko birok' Got e kanawo' ni ir e ma mat'awnag Got e girdi' riy ngak.

⁴ Ya Kristus e yib i taleg e Motochiyel, ni fan e urngin e pi'in nra mich Kristus u wun'rad e ke mat'aw nagrađ Got ngak.

Kanawo'en min thap ngak Got e fan ngak urngin e girdi'

⁵ Ba'aray e n'en ni yoloy Moses ni murung'agen rogon ni yira fol ko Motochiyel min mat'aw ngak Got ni ga'ar: “En nra rin' e tin ni be yog e Motochiyel e ra fos.”

⁶ Machane ba'aray e tin ni kanog u murung'agen e mat'aw ni yima tay ngak Got u daken e mich u wun'uy ngak Kristus nike ga'ar: "Dabi lungum ngom, Mini'e ra yan nga tharmiy?" (ya ra erogon ma ngan fulweg Kristus nga fayleng).

⁷ "Ma ku dabi lungum, Mini'e ra yan nga tafen e yam' u ar?" (ya ra erogon ma ngan fek Kristus u fithik' e yam' ngalang).

⁸ Ya ba'aray e n'en ni be yog e babyor nib thothup: "Thin ni pi' Got nge yib e ba chugur ngom, ni bay u daken dap'i l'ugunam ngu fithik' i lanin'um" — ni aram fare thin ni murung'agen e mich u wun'uy ngak Kristus ni ir e gamad be machibnag.

⁹ Fa'an ga ra yog nga dap'i l'ugunam ni lungum, "I Jesus e ir e Somol," ma ke mich u wun'um ni Got e faseg ko yam', ma aram e kam thap ngak Got.

¹⁰ Ya ra mich u wun'dad me mat'awnagdad Got ngak; ma gadad ra yog nga dap'i l'ugundad, ma aram e kad thapgad.

¹¹ Ya be ga'ar e babyor nib thothup, "En nra michan' ngak Kristus e dabi kireban'."

¹² Re bugithin ney e ke uneg urngin e girdi' ngay, ya dariy ban'en nib thil rok piyu Israel nge pi'in gathi yad piyu Israel; i Got e ta'ab Somol rorad ni yad gubin, ma ri ma tow'athnag urngin e pi'in yad ma pining fithingan.

¹³ Ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, "En nra pining fithingan Somol ni nge ayuweg e ra fos nike thap ngak Got."

¹⁴ Machane ra di'in miyad non ngak ni fa'anra dawori michan'rad ngak? Mra di'in me

michan'rad ni fa'anra dawor rrung'aged e thin rok? Mra di'in miyad rung'ag ni fa'anra danir machibnag e thin rok?

¹⁵ Mra di'in min machibnag e thin rok ni fa'anra dab nol'oeg e pi'in ngar machib niked e thin rok ngranod ngar machibgad? Ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, "Rib manigil e wub nike tay e pi'in kar feked i yib fare Thin Ni Bfel'!"

¹⁶ Machane gathi gubin e girdi' ni mich u wun'rad e re Thin nem Ni Bfel' ni yib rok Got. I Isaiah e ga'ar, "Somol, mini' e ke mich u wan' e thin rom ni kug weliyed?"

¹⁷ Thin rok Got ni yibe machibnag yibe rung'ag e be yagnag e michan' ngak e girdi', ma re thin rok Got nem e aram murung'agen Kristus ni yibe machibnag.

¹⁸ Machane nggu fith ni nge lungug: Gur riyul' ndar rung'aged e re thin rok Got nem? Rrung'aged — ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar: "Lamrad e wear nga urngin yang u daken e fayleng,
thin rorad e ke taw ko gin ni mus e fayleng riy."

¹⁹ Nggu fith bayay ni nge lungug: De nang e girdi' nu Israel fan? Moses e ir e som'on ni fulweg ni ga'ar: "Be ga'ar Somol,
Bay gu muruwel ngak boch e girdi' ndawor ra ngal'gad nreb e nam,
ngar k'aringed e girdi' rog ngar taliyaggad;
bay gu muruwliy reb e nam nib balyang e girdi' riy ngug k'aring e damumuw ko girdi' rog."

²⁰ Mi Isaiah e de tamdag ni fa'ani ga'ar,
"Be ga'ar Somol,

Ke pir'egeg e pi'in ndarir gayed gag,
 kug m'ug ngak e pi'in ndarir fithed murung'ageg."

²¹ Machane murung'agen yu Israel ni yog e ga'ar:
 "Kug fael pa'ag ni kakadbul nge mada' ko neap' ngak girdi'en ba nam ndarir folgad ma yad be togopluw."

11

Runguy rok Got ngak piyu Israel

¹ Ere nggu fith ni nge lungug: I n'ag Got girdi'en fa danga'? Rib muduwgil ndanga! Er rogon gag ni gu be' u Israel, ni gag reb i owchen Abraham, ni gag girdi'en e ganong ku Benjamin.

² I Got e dawori n'ag girdi'en, ni yad e mel'egrad ko som'on. Gimed manang fa gin'em u lan e babyor nib thothup ni fa'an bay riy ni wenig Elijah ngak Got nib togopluw ngak yu Israel ni ga'ar:

³ "Somol, kar li'ed e pi profet rom, ma kar buthuged e pi altar rom; ma kemus ni gag e kug magey, ma yad be guy rogon ni ngar li'ed gag nggum'."

⁴ Ere mang e fulweg Got ngak? I fulweg ni ga'ar, "Kug tay rog medlip biyu' i girdi' ni pi'in ndawor ra uned i tayfan ma dawor ra meybilgad ko fare kan ni gathi riyul' nib got, ni Baal fithingan."

⁵ Ere ku errogon e ngiyal'ney: bay bochu'uw e girdi' nike mel'egrad Got, ni bochan e runguy rok.

⁶ I mel'egrad ni bochan e be runguyrad, ma gathi bochan e n'en ni kar ngongliyed. Ya fa'an mang e ma mel'eg Got e girdi' ni bochan e n'en ni

kar ngongliyed, me ere runguy rok e dabi aw nreb e runguy nib riyul’.

⁷ Ere uw rogon? Yu Israel e dar pir’eged e ren’en ni yad be changarnag. Ya kemus ni fachi ulung ni Got e mel’eg e yad e ra pir’eged; ma pi’in ndar uned ko re ulung ney e dar matoyilgad ko pong ni be tay Got.

⁸ Ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga’ar, “Ke bo’golnag Got gum’ircha’rad nge lanin’rad; ke mada’ ko bin daba’ e rran ma dabiyag ni ngar guyed ban’en ngalan owcherad fa rrung’aged ban’en ngalan telrad.”

⁹ Me ga’ar David:

“Manga yigi kolrad e mur ni yad be tay miyad mit riy ni gowa kar awgad ko wup,
manga ra dol’gad ma manga ni gechig nagra!

¹⁰ Manga yigi man owcherad nge siy ku ra guyed ban’en;

ma ga muruwliy ngar bugbuggad u tomaln-
gin e gafgow rorad ni gubin ngiyal’.”

¹¹ Ere nggu fith ni nge lungug: I tun ay piyu Israel ni fan e ngar dol’gad ngar kirebgad? Ri dangay! Kanawo’en ni ngan thap ngak Got e ke yib ngak e pi’in gathi yad piyu Israel ni bochan e ke denen piyu Israel, ya nge awan’ piyu Israel ngak e pi’in gathi yad piyu Israel.

¹² Ma denen ni tay piyu Israel e fek e fel’ rogon i yib ngak e pi’in gathi yad piyu Israel, ma gafgow nra ted ni daki tamilangan’rad ko thin rok Got, ni bochan e dar folgad e fek e fel’ rogon i yib ngak e pi’in gathi yad piyu Israel. Ri bayi ga’ e re fel’ rogon ney ko ngiyal’ nra yan i gaman e matha’eg rok piyu Israel, ni pi’in ngarbad ngak Kristus!

Thap ni tay e pi'in gathi yad piyu Israel ngak Kristus

¹³ Chiney e gu be non ngomed e pi'in gathi gimed piyu Israel ni be lungug: n'umngin i nap'an ni gu be par ni gag ba apostel ngak e pi'in gathi yad piyu Israel e bay ug par ni gub felan' ko maruwel ni gu be tay.

¹⁴ Sana rayag ni gu muruwliy e girdi' ko nam rog ni gamad ta'ab racha' nge awan'rad ngomed, ma aram me yag ni gu pow'iy boch i yad ngak Kristus nge yag ni thapegrad ngak Got.

¹⁵ Ya nap'an ni n'agrad Got me m'ag Got e fager ngak e tin kabay e girdi' u fayleng. Ere ra yan i di'in e ngiyal' ni bay ki fulwegrad Got riy? Ra yan i aw ni bod e yafos ngak e pi'in karm'ad!

¹⁶ Fa'anra ni pi' e gin som'on u ba yal' i flowa ngak Got, ma aram e fare yal' i flowa ni polo' e ke milfan ngak; ma fa'anra ni pi' lik'ngin ba ke gek'iy ngak Got, ma ku erregon papa'ngin nike milfan ngak.

¹⁷ Boch i papa'ngin fare ke gek'iy ni *olive* nni yung e kan t'ar kan n'ag, ma kan fek pa'ngin ba kaen e gek'iy ni *olive* nda ni yung kan puthuy ngay. Ere gimed e pi'in gathi gimed piyu Israel e gimed bod e re ke gek'iy nem ni *olive* nda ni yung, chiney e kam gelngiyed gelngin piyu Israel nge tin ni bfel' nike pi' Got ngorad.

¹⁸ Aram fan nthingar dab mu darifannag e pi'in yad bod fapi papa'ngin fare ke gek'iy ni kan t'ar kan n'ag. Ra di'in me tolangan'um? Ya gur e kemus ni gab pa'ngin; ma gathi gur e ga be chibiy lik'ngin, ya lik'ngin e ir e be chibiyem.

19 Machane bayi lungum, “Er rogon, machane fapi papa’ngin e nt’ar ngan n’ag ni bochan e nge yib luwag.”

20 Er rogon; nt’arrad ni bochan e de mich Jesus u wun’rad, mi gur e mpar u luwam ko re ke gek’iy nem ni bochan e mich Jesus u wun’um. Machane dab mu uf ngay; ya ngam tamdag.

21 Ya fa’anra ke chuweg Got e tin rri papa’ngin e re ke gek’iy nem ni er piyu Israel, ma gimed be finey ndabiyag ni nge chuwegmed?

22 Ren’ey e be dag ngodad feni gol Got nge feni gel e thin rok. Ba gel e thin rok ngak e pi’in kar mulgad, machane ba gol ngom – ni fa’anra um par u fithik’ e gol rok; ma fa’anra dab mu par, ma ku errogon gur ni bayi t’arem nge n’igem.

23 Ma piyu Israel e fa’an yad ra pag e ren’en ni ba’aram nder mich Jesus u wun’rad, mra fulwegrad Got ko gin ni ur moyed riy, ya Got e rayag rok ni nge fulwegrad bayay.

24 Ya gimed e pi’in gathi gimed piyu Israel, e gimed bod pa’ngin ba ke gek’iy ni *olive* nda ni yung, ni kan t’ar kan puthuy nga ba kaen e gek’iy ni *olive* nni yung, ni ban’en ni gathi yima rin’. Piyu Israel e yad bod e re ke gek’iy ni *olive* ney nni yung, ni kab mom ku Got ni ngki fulweg e pi pa’ngin e re ke gek’iy ney nike t’ar ngki puthuy ko re ke gek’iy ney ni ur moyed riy.

Runguy rok Got ngak urngin e girdi’

25 Pi walageg, bay e tin riyul’ nib mith ni gub adag ni ngam nanged; ya ir e ra talegmed ndab ku um tafinay niked rogon fanmed llowan’, ni ba’aray ni ga’ar: gel laniyan’ rok e girdi’ nu Israel e

dabi par, machane bay i par nge mada' ko ngiyal' nra yan i gaman e matha'eg rok e pi'in gathi yad piyu Israel ni ngarbad ngak Got.

²⁶ Aray rogon ni bayi thap yu Israel ni polo' ngak Got, ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

“En nma thapeg e girdi' ngak Got e bayi yib u Zion, ma bayi chuweg urngin e wok nge tafinay nib kireb rok e pi'in yad owchen Jakob.

²⁷ Bay gu ngongliy e re m'ag ney ngorad ko ngiyal' ni bay gu chuweg e denen rorad.”

²⁸ Ni bochan e ra n'iged fare Thin Ni Bfel', ma aram miyad mang to'ogor rok Got ni fan ngomed e pi'in gathi gimed piyu Israel. Machane yad e mel'egrad Got, ere yad e pi tafager rok ni bochan e pi chitamangirad.

²⁹ Ya Got e der ma piliyeg laniyan' rok e en ni mel'eg nge tow'athnag.

³⁰ Ma gimed e pi'in gathi gimed piyu Israel e da um folgad rok Got kakrom; machane chiney e ke runguymed Got, ya dakir fol piyu Israel rok.

³¹ Ere ku erregon nike runguymed Got ma dakir fol piyu Israel rok, ni fan e ngki runguyrad Got e chiney.

³² Ya Got e ke tay urngin e girdi' karmanged kalbus rok e danir fol, ya nge yag ni runguyrad ni yad gubin.

Ke Sorok Got

³³ Rib ga' e fla'ab rok Got! Ma rib to'ar e gonop rok nge llowan' rok! Mini' e rayag ni nge weliy rogon nma turguy Got ban'en? Mini' e manang rogon kanawo'en nma maruwel?

34 Ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

“Mini' e manang laniyan' Somol?

Mini' e rayag rok ni nge fonownag?

35 Mini' e ka'a pi' ban'en ngak Somol

ni nge fulweg Somol puluwon ngak?

36 Ya gubin ban'en me ir e sunumiy, ma gubin ban'en ni ir e yib rok me ir e fan ngak. I Got e ngu'un tayfan ndariy n'umngin nap'an! Amen.

12

Ngongol ko pigpig ngak Got

¹ Ere pi walageg, bochan e ri be runguydad Got, ma aram fan ni nggu wenig ngomed ni ngam pi'ed gimed ngak Got, ngam manged maligach nib fos ngak, ni kam pi'ed gimed ko maruwel rok ma gimed bfel' u wan'. Ireray e bin riyul' e liyor ni susun e ngam pi'ed ngak Got.

² Dab mu folgad ko ngongol ni yibe rin' u roy u fayleng, machane mpi'ed gimed ngak Got nge piliyegmed, ni aram e kari piliyeg lanin'med ni polo'. Ma aram e rayag ni ngam nanged e tin nib m'agan' Got ngay – ni tin ni bfel', ni bfel' u wan' Got ma rib yal'uw.

³ Ke runguyeg Got ke pi' e salap ngog, ma aram fan ni nggog ngomed ni gimed gubin ndab um tolang nigned gimed u lanin'med nge pag rogon e leam nsusun e ngu'um ted, machane ngu'um leamgad u fithik' e leam nib sobut', me bigimed me gonopiy u wan' e tin nrayag rok nib m'ag nga gelngin e michan' rok ngak Got nike pi' Got ngak.

⁴ Bo'or yang i dowdad ni kan dachuguy ke yag dowdad riy, ma urngin e yungi n'em ndowdad e ra bang ma bay e maruwel rok.

⁵ Me ere ku erregon ni yig gadad pire', machane ta'reb dowdad ni kan puthuy ngak Kristus, ma yigo'o kad chagilgad ngodad, ni gadad yu yang i downgin ta'ab dowef.

⁶ Ere ngad maruwelgad ko pi salap rodad nib thilthil nrogon ni pi' Got ngodad nib tow'ath. Fa'anra salap rodad ni pi' Got nib tow'ath ngodad e ngad machib niged e thin rok ngak e girdi', ma thingar da rin'ed nrogon e michan' rodad ngak Got.

⁷ Ma fa'anra salap rodad e ngad pigpiggad, ma thingar da pigpiggad. Ma fa'anra salap ni pi' Got ngodad e ngad filed ban'en ngak e girdi', ma thingar ud filed ban'en ngak e girdi'.

⁸ Ma fa'anra salap ni pi' Got ngodad e ngad pi'ed e athangil nga laniyan' e girdi', me ere thingar da rin'ed ni aram rogon. En nra pi' boch e tin bay rok ban'en ngak boch e girdi' e thangri rin' u fithik' e gol; en ni ba ga' lungun u puluwon e girdi' e thangri maruwel nib gel; ma en nra gol ngak e girdi' e thangri rin' u fithik' e felfelan'.

⁹ Rogon nib t'uf e girdi' rodad e thangri yan i aw nib riyul'. Mu fanenikayed e tin nib kireb, mi gimed chichi'iy pa'med ko tin ni bfel'.

¹⁰ Nge bigimed me t'uf bigimed rok nrogon e walag ni girdi'en Kristus, ma nge pasigan'med ngay ni nge bigimed mi i tay fan bigimed.

¹¹ Mmaruwelgad nib gel, ma dab um malmalgad. Mpigpiggad ngak Somol ni gimed ba pasig ngay u lanin'med.

¹² Mpired ni be l'agan'med ngak Got nge mang ir e i tay med ni gimed ba felfelan', mu um pired nib gum'an'med u fithik' e tin be yib ngomed ni gimed be gafgow riy, mu um meybilgad ni gubin ngiyal'.

¹³ Mpi'ed boch e tin bay romed ban'en ngak e pi'in pi walagmed ni girdi'en Kristus ko ngiyal' nd-abisiy ni nge yag ngorad, mi gimed bing e tabinaw romed ngak e milekag.

¹⁴ Mi gimed wenig ngak Got ni nge fal'eg wa'athan e pi'in yad be gafgow nagmed; erregon, mu wenggad ngak ni nge fal'eg wa'athrad, ma gathi nge kirebnag wa'athrad.

¹⁵ Mu uned ko felfelan' ngak e pi'in kar felfelan'gad, mi gimed un ko meyor ngak e pi'in yad be yor.

¹⁶ Nge par ni ta'reb rogon urngin e girdi' u wun'med. Dabi tolangan'med, ma dab mu siyeged e maruwel nib sobut'.* Ma dab um leam niged ni gimed e llowan'.

¹⁷ Fa'anra rin' be' ban'en nib kireb ngomed, ma dab mu sulweged taban ngak nib kireb. Mu guyed rogon ngam rin'ed e tin nma finey urngin e girdi' ni ir e bfel'.

¹⁸ Mu rin'ed urngin e tin nrayag romed ngam pired ni ba aw e gapas u thilmed nge urngin e girdi'.

¹⁹ Pi tafager rog, dab mu fulweged ngak be' taban e kireb ni rin' ngomed, machane ngam paged fan ko damumuw rok Got nge mang ir e rin'. Ya be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, "Be ga'ar

* **12:16** nge fel' u wan'med e pi marwel nib sobut' puluwon; *ara* mu m'aged e tafager ko pi'in dariy faram u wan' e girdi'.

Somol, ke milfan ngog, ni gag e bay gu fulweg taban e kireb.”

²⁰ Machane mu rin'ed ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar, “Fa'anra yim' e to'ogor rom ko bilig, ma ga pi' e ggan ngak; ma fa'anra yim' ko belel, ma ga pi' e garbod ngak; ya fa'anra um rin'ed ni aray rogon ma susun e fin gimed be ulunguy e kol ni be yik' nga daken lolugen, ni aram e be yik' ko tamra'.”

²¹ Dab mu paged e kireb nge gel ngom; machane ngam ngongliy e ngongol ni bfel' ngam gel ngak e kireb.

13

Ngan fol rok e am

¹ Gubin e girdi' ma thingar rfolgad ko am; ya dariy reb e am ni gathi Got e pag nge yib, ma pi am ni bay e Got e ke tayrad.

² Ere en nra togopluw ko am ni bay e ke togopluw ko n'en nike turguy Got; en nra rin' ni aray rogon e ra girengiy e gechig nga daken.

³ Pi'in be gagiyeg e gathi pi'in yad be rin' e tin ni bfel' e ngar tamdaggad ngorad, machane pi'in yad be rin' e tin nib kireb e ngar tamdaggad ngorad. Gab adag ni nge dab kum tamdag ko en ni ir e ba ga' lungun u puluwon e girdi'? Fa'anra gab adag, me ere mu rin' e tin ni bfel', ma aram me yognem ni gab fel'.

⁴ Ya ir e tapigpig rok Got ni be maruwel ni fan ngom. Ma fa'anra mu rin' e tin nib kireb, me ere mu tamdag ngak, ya ri bay gelngin nrayag ni nge gechig nigem. Ya ir e tapigpig rok Got

nma gechignag e pi'in ke damumuw Got ngorad ni bochan e yad be rin' e kireb.

⁵ Ireray fan nthingar mu fol ko pi am, ni gathi kemus ni bochan e damumuw rok Got, ma ku bochan e be yog lanin'um ngom ni ireray e tin nib mat'aw.

⁶ Ku ireray fan ni gimed be pi' e tax; ya am e yad be maruwel rok Got ko ngiyal' ni yad be rin' e maruwel rodad.

⁷ Ere mpi'ed e salpiy ni ngam pi'ed ngorad, ni urngin e tax ni yima pi', mi gimed liyor ngorad mi gimed tay farad ni yad gubin.

Tin ni ngan rin' ngak be'

⁸ Dab mu tay e malfith ngak be' kemus nre malfith ni nge aw nga puluwmed e nge bigimed me t'uf bigimed rok. En nra t'uf e girdi' rok e ke fol ko fare Motochiyel.

⁹ Fapi motochiyel e ke ga'ar, "Dab mu pirew be' ni gathi mabgol rom; dab mu li' be' ngem'; dab mmoro'ro'; dab mu chogow" – urngin e tiney nge tin kabay e kan ulunguy nga fithik' ta'reb e motochiyel ni be ga'ar, "Demturug e gin'en ni ga bay riy ma nge t'uf rom e en nib migid ngom ni gowe gur."

¹⁰ En nib t'uf rok e en nib migid ngak e ri dabiyaq ni nge rin' ban'en nib kireb ngak. Ra t'uf e girdi' rodad, ma aram e kad folgad ko fare Motochiyel ni polo'.

¹¹ Thingar mu rin'ed e ren'ey, ya kam nanged e re awa nike taw ngay, ya ke taw nga nap'an ni ngam odgad. Ya ngiyal' ni ngdarod riy ngak Got e ke chugur e chiney ko ngiyal' ni ba'aram nsom'on ni mich Jesus u wun'dad.

¹² Kari chugur ni nge chuw e neap', nike chugur ni nge rran. Marod ngad n'iged ngongolen fithik' e lumor. Marod ngad feked talin e cham ni yima cham ngay u fithik' e tamilang.

¹³ Marod ngad rin'ed e tin nib mat'aw, ni bod rogon e girdi' nma par u fithik' e tamilang ko rran; dab da uned ko madnom ni bay e mu'un rrum riy ara chingnag, ara un mith ngu'un par ndawor ni mabgol ara un puwlag, dab un cham ara i awan'uy ngak be'.

¹⁴ Machane ngam feked talin e cham rok Somol Jesus Kristus, mi gimed tal ndab ku um rin'ed e tin nib kireb ni be ar'arnag e dowef romed.

14

Dab mu duwgily e kireb ngak be' ni walagem ni girdi'en Kristus

¹ Dab mu ted u orel e en nib me'waer e michan' rok ngak Kristus, ma dab mu tugthingad ngak u murung'agen e tin ni be leamnag.

² Gelngin e michan' rok be ngak Kristus e ke tay facha' ndemturug e n'en nra kay, ma en nib waer e michan' rok ngak Kristus e kemus ni yasay e ma kay.

³ En ndemturug e n'en nra kay e dabi darifannag e en nder yag ni nge rin' ni bod ir; ma en ni kemus ni yasay e ma kay e dabi turguy e kireb nga daken e en ndemturug e n'en nma kay, ya cha'nem e ba yal'uw u wan' Got.

⁴ I gur mini' ni ngam turguy e kireb nga daken e tapigpig rok be'? Ya Masta rok e ir e bayi turguy ko yag rok fa de yag rok e tin nge rin'. Ma bmuduwgil

nrayag rok, ya Somol e rayag rok ni nge ayuweg fa'anem nge yag rok e tin nge rin'.

⁵ Bayi n'en me finey be' ni bay reb e rran ni ir e ba ga' fan nga yugu boch e rran, ma be' e be finey nta'reb rogon urngin e rran. Ra be' ma nge duwgiliy laniyan' ngabang.

⁶ En ni bay reb e rran ni ir e ba ga' fan u wan' e be rin' ni aram e be tayfan Somol; ma en ndemturug e n'en nma un i kay e be rin' ni aram e be tayfan Somol, ya ma pining e magaer ngak Got ko ggan nma kay. En nra tel ir ni nge kay bmit e ban'en e nge rin' ni aram rogon ni aram e be tayfan Somol, mra pining e magaer ngak Got.

⁷ Ya dariy bagadad ni be par nib fos nri ir e mmil fan ir ngak, ma dariy bagadad nra yim' ni kemus ni ir e mmil fan ir ngak;

⁸ fa'anra ud pired ni gadad ba fos ma fan ngak Somol, ma gadad ra yim' ma ngad m'ad ni fan ngak Somol. Demturug ko gadad ba fos ara gadad ba yam' machane mmil fadad ngak Somol.

⁹ Ya Kristus e yim' ngki fos bayay ni bochan e nge mang Somol ko pi'in yad ba fos nge pi'in karm'ad.

¹⁰ Mi gur e en ni go' yasay e ga ma kay – mangfan ni kam turguy e kireb nga daken be' ni walagem ni girdi'en Kristus? Mi gur e en ni ga ma kay urngin mit e ggan – mangfan ni ga be darifannag walagem? Ya gadad gubin ni bay da sak'iygad u p'eowchen Got nge pufthin nagdad.

¹¹ Ya babyor nib thothup e be ga'ar:

“I ga'ar Somol: Rogon feni riyul' ni gu be par ni gub fos,

e gubin e girdi' ma bay rragbuggad u p'eowcheg,
 ma urngin e girdi' ni bay rogned ni gag e Got.”
 12 Ma gadad gubin ni aram e ra bagadad ma nge weliy ngak Got e n'en ni i rin'.

Dab mu waliy walagem nge mul nga fithik' e denen

13 Ere dabki i turguy bagadad e kireb nga daken bagadad, machane ba'aray e n'en nsusun e ngam turguyed: ngam turguyed ni nge dab kum rin'ed ban'en nra waliy be' ni walagmed nge tun ay ara mul nga fithik' e denen.

14 Taab girdi' ni kug tew Somol Jesus e ir e ke ayuwegneg kari gu nang ndariy e ggan nde be'ech; machane fa'anra bay ban'en ni be learnag be' nde be'ech, ma aram e ke ngal' nde be'ech u puluwon fa'anem.

15 Fa'anra mu kirebnag laniyan' be' ni walagem ni bochan ban'en ni ga be kay, me ere ngongol rom e der yib u rogon nib t'uf fa'anem rom. Dab mpag e ggan ni ga be kay nge kirebnag e en ni yim' Kristus ni bochan!

16 Dab mpaged e tin gimed be finey ni bfel' nge kireb murung'agen.

17 Ya gagiye rok Got e dariy rogon e abich nge garbod ngay, ya mat'aw, nge gapas, nge felfelan' nma pi' fare Kan Nthothup e bay rogon ngay.

18 Ma en nra pigpig ngak Kristus ko biney e kanawo' e ra fel' u wan' Got ma ku ra fel' u wan' e girdi'.

19 Ere gubin ngiyal' ma thingar ud nameged e pin'en nma fek e gapas i yib, nge pin'en nma gel nagdad.

²⁰ N'en ni kem'ay i ngongliy rok Got e dab mu kirebnag ni bochan e ggan, ya urngin mit e ggan ni yira kay, machane ba kireb ni ngan kay ban'en nra waliy yugu be' nge mul nga fithik' e denen.

²¹ Ere n'en nib mat'aw ni ngan rin' e nge dab ni kay e ufin, ma dab ni unum e wayin, fa nrin' yugu ban'en nra waliy be' ni walagem ni girdi'en Got nge mul nga fithik' e denen.

²² Mu tay rom e tin nib mich u wun'um u murung'agen e pin'ey, ni kemus ni gur nge Got e gimew manang. Ba felfelan' e en nde magawon laniyan' ngak ko ngiyal' ni rin' e tin be finey ni ir e bmat'aw!

²³ Machane fa'anra be maruwar u wan' e n'en ni be kay ko bfel' nra kay fa ba kireb, mra turguy Got e kireb nga daken fa'anem ko ngiyal' ni be kay fa pin'em, ni bochan e tin ke rin' e de rin' u fithik' e michan' rok ngak Got. Yira rin' ban'en nda nrin' u fithik' e michan' ngak Got ma ba denen fare n'em.

15

Mman nga laniyan' boch e girdi', ma gathi gur e ngam man nga lanin'um

¹ Gadad e pi'in nib gel e michan' rodad ngak Somol e susun e ngad ayuweged e pi'in yad mme'waer ngad uned i fek gilbarad. Ma gathi gadad e ngdarod nga lanin'dad.

² Machane nge bagadad me yan nga laniyan' walagen ni girdi'en Kristus ni fan ngak fa'anem, ya nge ayuweg nge gel e michan' rok ngak Somol.

³ Ya Kristus e de yan nga laniyan', machane yan i aw ni bod nike yog e babyor nib thothup ni be

ga'ar, "Thin nib morug ni kani rugoy ngom e gag e ke aw ngog."

⁴ Ya urngin ban'en nni yoloy ngalan e babyor nib thothup e ni yoloy ni nge fonow nagdad, ni bochan e nge yag e l'agan' ngodad u fithik' e gumaen' nge athamgil laniyan' ni be pi' e thin ko babyor nib thothup ngodad.

⁵ I Got ni ir e ma yib e gumaen' nge athamgil laniyan' rok ngodad e nge ayuwegmed ngu'um folwokgad rok Kristus Jesus mi gimed par nike ta'reban'med,

⁶ ni fan e gimed gubin ni nge ta'reban'med ng-amogned e sorok ngak Got ni ir e Chitamngin e Somol rodad i Jesus Kristus.

Thin Ni Bfel' ni yib rok Got ngak e pi'in gathi yad piyu Israel

⁷ Um pired nra bigimed ma ba t'uf rok bigimed, ni bod ni be par Kristus ni gimed ba t'uf rok, ni fan e nganog e sorok ngak Got.

⁸ Ya nggog ngomed ni Kristus e yib i mang ba tapigpig ngak piyu Israel ni fan e nge dag ni Got e ba yul'yul', ma nge yib i riyul'nag e tin ni yog Got ngak e pi chitamangidad ni bayi rin',

⁹ ma ku bochan e ngki yag ni pining e pi'in gathi yad piyu Israel e magaer ngak Got ko runguy rok ngorad; ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

"Aram fan ni bay gu pining e magaer ngom u fithik' e pi'in gathi yad piyu Israel,
bay ug tang ni gu be yog e sorok nga fithingam."

¹⁰ Miki ga'ar,

“Gimed e pi’in gathi gimed piyu Israel, mu uned ko felfelan’ ngak girdi’en Got!”

11 Miki ga’ar,

“Mogned e sorok ngak Somol, gimed urngin e pi’in gathi gimed piyu Israel, gubin e girdi’ ni nge pininged e sorok ngak!”

12 Miki ga’ar Isaiah,

“Be’ ni owchen Jesse e bay yib; ma bayi sak’iy nge mang ir e i gagiyegnag e pi’in gathi yad piyu Israel, ma bayi mang ir e l’agan’rad ngak.”

13 I Got ni ir e ma pi’ e pagan’ e nge suguymed ko felfelan’ nge gapas u daken e michan’ romed ngak, nge yag ni i ilal e pagan’ romed ngak u gelngin fare Kan Nthothup.

Fan me yol Paul nde tamdag

14 Pi walageg: rib mich u wun’ug nri gimed ba gol ma gimed ba llowan’, nrayag ni nge bigimed me fonownag bigimed.

15 Machane u lan e gi babyor ney e da gu tamdag ni nggu puguran boch ban’en ngomed. Da gu tamdag ni bochan e ke pi’ Got mat’wug

16 ni nggu mang ba tapigpig rok Kristus Jesus, ni nggu maruwel ni fan ngak e pi’in gathi yad piyu Israel. Gu be pigpig ni bod rogon ba prist ni gu be machibnag e Thin Ni Bfel’ ni yib rok Got, ni bochan e nge yag ni mang e pi’in gathi yad piyu Israel reb e maligach nib m’agan’ Got ngay, ni fare Kan Nthothup e ke gagiyegnag nge ydorom.

17 Ta’ab girdi’ ni kug tew Kristus Jesus e rayag ni gu felan’ riy ko pigpig ni kug tay ni fan ngak Got.

¹⁸ Bay dab kug tamdag nggu par ni kemus ni tin ke rin' Kristus u pa'ag e nggu weliy, ni aram e ke pow'iy e pi'in gathi yad piyu Israel ni ngar folgad rok Got, nike rin' u daken e thin nge ngongol,

¹⁹ ngu gelngin e pi pow nge pi maang'ang, ngu gelngin fare Kan Thothup rok Got. Ere milekag ni gu tay u Jerusalem nggu mada' nga Illyrikum e yigo'o kugog riy e Thin Ni Bfel' ni murung'agen Kristus.

²⁰ N'en ni gu be nameg ni gubin ngiyal' e nggu weliy fare Thin Ni Bfel' ko yungi n'en ndawor ni rung'ag murung'agen Kristus riy, nge dab gu dimow nga daken e def nike ngongliy be';

²¹ ni bod ni be yog e babyor nib thothup ni be ga'ar:

“Pi'in ndawor ni weliy murung'agen fa'anem ngo-rad e bay ra guyed,
ma pi'in ndawor rrunng'aged e bay rnanged fan.”

Paul ni leamnag ni nge yan nga Roma

²² Ireray fan nike yo'or yay ni gu leamnag ni nggub gguymed ma der yag.

²³ Machane chiney ni kug mu' ko maruwel u lan e yungi nug ney, ma ke yo'or e duw ni ugum' ni bochan ni nggub gguymed

²⁴ e kug finey ni nggu rin' e chiney. Ra gub ni nggu wan nga Spain ma gub adag ni ngug guymed, mi gimed ayuwegneg nggu thap ngaram u tomuren ni kug felfelan' ni kad pired boch.

²⁵ Machane chiney e nggu wan nga Jerusalem ni nggu pigpig ngak e girdi' rok Got u rom.

²⁶ Ya girdi'en e galesiya nu Macedonia ngu Greece e kar turguyed, ni ngar pi'ed e salpiy nge ayuweg e pi'in yad ba gafgow u fithik' e girdi' rok Got ni yad bay u Jerusalem.

²⁷ Yad e ra turguyed rorad ni ngar rin'ed ni aram rogon. Ma riyul' ni bay rogorad ni ngar ayuweged e pi cha'nem ni kar gafgowgad; ya piyu Israel e kar pi'ed ngak e pi'in gathi yad piyu Israel e tin ni yag ngorad rok Got, ni aram e thin rok Got, ere aram fan ni susun e nge pi' e pi'in gathi yad piyu Israel ngak yu Israel boch e tin bay rorad ban'en ni yag ngorad rok Got.

²⁸ Nap'an nra gu mu'nag e re gaf i maruwel ney, ni aram e kug pi' ngorad urngin e salpiy ni kan kunuy ni fan ngorad, ma bay gub ni nggu wan nga Spain ma gad mada'.

²⁹ Ra gub ngomed ma gu manang nra gub nib sug e tow'ath rok Jesus Kristus rog.

³⁰ Pi walageg, ri gu be wenig ngomed u daken e Somol rodad i Jesus Kristus ngu daken rogon nma t'uf e girdi' ni fare Kan Nthothup e ma yib rok ni be lungug: mu uned ngog ngar da pi'ed e meybil rog ngak Got.

³¹ Mu yibilgad ni nge ayuwegneg Got rok e pi'in nde mich Jesus u wun'rad ni yad bay u Judea, me m'ag u wan' e girdi' rok Got nu rom e pigpig ni bay gu tay u lan yu Jerusalem.

³² Ere fa'anra mm'ag u wan' Got ma bay gub ngomed ni kar gu felfelan', mu gu felfelan' ni kad mada'gad bayay.

³³ I Got ni ir e ma yib e gapas rodad rok e ngi i par romed ni gimed gubin. Amen.

16

Nge felan' Got ngomed

¹ Gu be ta'chiylen ngomed walagdad ni bpin i Febe, ni be pigpig ko galesiya u Kenkrea.

² Mu t'ufeged u fithingan Somol, ni yalen ni nge rin' e girdi' rok Got, mi gimed ayuweg ko tin nge yag ngak; ya ir e ba ga' e ayuw nike pi' ngak bo'or e girdi' nge gag.

³ Nge felan' Got ngak Priska nge Aquila, ni yow e ur unew ngog ngu'ug pigpiggad ngak Kristus Jesus,

⁴ nra pagew fan e pogofan rorow ni bochag. Kar magaergow – ni gathi kemus ni gag e gu be pining e magaer ngorow, ya ku erregon urngin e galesiya rok e pi'in gathi yad piyu Israel.

⁵ Ngki felan' Got ngak fare galesiya nma mu'ulung nga taferow.

Nge felan' Got ngak Epenetus, ni fager rog nrib t'uf rog, ni ir e som'on ni mich Kristus u wan' u lan e nug nu Asia.

⁶ Nge felan' Got ngak Maria, nib gel e maruwel nike tay ni fan ngomed.

⁷ Nge felan' Got ngak Andronikus nge Junias, ni yigo'o gamad piyu Israel ni ur moyew rog u kalbus; ni yigo'o manangrow e pi apostel, mra mangew girdi'en Kristus ni yow mm'on rog.

⁸ Nge felan' Got ngak Ampliatus, ni ir reb e fager rog nrib t'uf rog ko ta'ab girdi' ni kug ted Somol.

⁹ Nge felan' Got ngak Urbanus, ni ir reb e girdi'en e maruwel rodad ko maruwel rok Kristus, nge ngak Stakis, nreb e fager rog nib t'uf rog.

¹⁰ Nge felan' Got ngak Apelles, ni gelngin e yul'yul' rok ngak Kristus e go' kan nang. Nge felan' Got ngak girdi'en e tabinaw ku Aristobulus.

¹¹ Nge felan' Got ngak Herodion, ni ku be' u Israel, nge pi walagdad ni girdi'en Kristus ni yad girdi'en e tabinaw ku Narcissus.

¹² Nge felan' Got ngak Tryfena nge Tryfosa, ni yow be muruwliy e maruwel rok Somol, nge ngak e fager rog nrib t'uf rog i Persis, ni bo'or e maruwel nike ngongliy ni fan ngak Somol.

¹³ Nge felan' Got ngak Rufus, ni ir e rib fel' e maruwel rok u fithik' e maruwel rok Somol, nge ngak e chitiningin, ni gubin ngiyal' ma i ayuweg-neg ni gowa be' ni fak.

¹⁴ Nge felan' Got ngak Asynkritus, nge Flegon, nge Hermes, nge Patrobas, nge Hermas, nge urngin pi walagdad ni girdi'en Kristus ni bay rorad.

¹⁵ Nge felan' Got ngak Filologus nge Julia, nge Nereus nge walagen ni ppin, nge ngak Olympas nge urngin e girdi' rok Got ni yad bay rorad.

¹⁶ Gimed ra mada' ma ngu'um farayed owchemed nrogon e pi'in kar walaggad u daken Kristus. Urngin e galesiya rok Kristus e be lungurad e ngi i felan' Got ngomed.

Tin tomur e fonow

¹⁷ Ri gu be wenignag ngomed, pi walageg, ni ngan ayuweged gimed rok e pi'in yad ma wereg e girdi' ma yad ma kirebnag e mich rok e girdi', ma yad ma togopluw ko machib nike yag ngomed; ere mu ted gimed u orel rorad.

¹⁸ Ya pi'in yad ma rin' e pin'em e darir pigpiggad ngak Kristus ni ir e Somol rodad, ya tin ni yad be

ar'arnag e yad be pigpig ngay. Yad ma bannag e girdi' nib manigil nga wom'ngin i l'ugunrad ni bfel' nge thin rorad nma pi'ey ngalang.

19 Yigoo kan rung'ag fanmed yul'yul' ko thin rok Got, ni era' fan ni kug felfelan' ngomed. Gub adag ni nge tamilangan'med u murung'agen e tin ni bfel', machane ngam pired ndab mu uned ko kireb.

20 Mi Got ni ir e ma pi' e gapas ngodad e dabki n'uw nap'an me pirdi'iy Satan u tan e rifrif u aymed.

Ngi i par e runguy rok Somol Jesus rodad romed.*

21 I Timothy, ni gamow be maruwel e keyog ni nge felan' Got ngomed; ma ku errogon Lucius, nge Jason, nge Sosipater, ni ku yad girdi'en e nam rog.

22 I gag Tertius, ni gag e gu yoloy e gi babyor ney e gu be yog u daken Kristus ni nge felan' Got ngomed.

23 Gayus, ni ir e gu be par rok, ni ir e ma mu'ulung girdi'en e galesiya nga tafen e keyog ni nge felan' Got ngomed; mi Erastus, ni ir e tachibgil salpiy ko binaw, nge Quartus ni walagdad e karognew ni nge felan' Got ngomed.

24 †

Meybil ni yibe pining e sorok ngak Got

25 Ngad pininged e sorok ngak Got! Ya ir e rayag rok ni nge taymed ni gimed bmuduwgil u fithik' e michan' romed ngak, ni bod rogon ni be yog e fare

* **16:20** Boch e babyor e de uneg e thal ney e yol ngay. † **16:24** *Boch e babyor e kan puthuy ngay e verse 24: Somol rodad i Jesus Kristus e ngi i ayuwegmed ni gimed gubin. Amen; ma boch e kan puthuy ngay e verse 27.*

Thin Ni Bfel' ni gu be machibnag, ni murung'agen Jesus Kristus, ma bod rogon nike dag e tin nib riyul' ni i par nib mith nike kakrom i kakrom.

²⁶ Machane chiney e kan dag e tin riyul' u daken e tin ni yoloy e pi profet; mi Got ni bay i par ndariy n'umngin nap'an e ir e yog ni ngan wereg e re thin nem ngak urngin e nam, ni fan e nge urngin e girdi' me mich u wun'rad e re thin nem ngar folgad riy.

²⁷ I Got nri ta'reb, ni kemus ni ir e ba gonop e ngan tayfan u daken Jesus Kristus ndariy n'umngin nap'an! Amen.

Bible Ni Thothup
The Holy Bible in the Yapese language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788